

Libri i mësuesit

GJUHA SHQIPE 6

SHBLSH E RE

Libri i mësuesit

GJUHA SHQIPE 6

AUTORË

Prof. Jorgji Doksani

Redaktore përgjegjëse

Teuta Mati

Kopertina:

Besa Mati

Botim 2026

ISBN ISBN 978999-43-2-516-0

SHBLSH E RE

Rruga Mine Peza, 1/1

Tiranë

www.shblsh.com

info@shblsh.com

Hyrje

Libri: Gjuhë shqipe 6, do të zhvillohet në klasën e 6 të arsimit të mesëm të ulët, si një nga lëndët më kryesore me të cilën do përballen mësues e nxënës gjatë vitit shkollor.

Në këtë lëndë synohet zhvillimi në një stad më të lartë gjuhësor e letrar i njohurive që kanë marrë nxënësit në shkollën fillore (edukimi elementar).

Ky libër do të jetë një mjet kryesor në duart e mësuesve dhe nxënësve.

Aty synohet të sigurohet thellimi i njohurive në fushat e ndryshme: të dëgjuarit dhe të folurit, të njohjes së letërsisë, metoda e të krijuarit të shkrimeve të ndryshme dhe plotësimi i mëtejshëm i njohurive në gjuhën shqipe.

Kjo do të realizohet hap pas hapi duke zbatuar programin e përgatitur nga Instituti i specializuar në këtë drejtim (ASCAP).

Gjuha shqipe për të gjithë, por në veçanti për nxënësit është mjet i madh komunikimi, me anë të së cilës ata flasin e diskutojnë në familje në shkollë dhe në shoqëri. Njohja mirë e saj do t'u shërbejë që ata jo vetëm të kuptojnë problemet brenda familjes e klasës, por më gjerë, të kuptojnë shkollën, qytetin apo fshatin ku banojnë.

Më pas kur përdorin më saktë atë dhe gjuhët e huaja që mësojnë në shkollë, ata do të hedhin vështrimin më lart, të kuptojnë më shumë për vendin, kontinentin ku jetojnë, botën në tërësi.

Nëpërmjet të dëgjuarit e të folurit ata ndërtojnë marrëdhënie të drejta në familje e në shoqëri, duke parë me interes problemet e mëdha me të cilat sot përballen jo vetëm vendi ynë por edhe gjithë bota.

Mjetet e komunikimit sot, sa vjen e shtohen: ata kanë në dorë librin e mësimit, fletoren e punës ku mund të ushtrohen në mënyrë të pavarur, kanë bibliotekat e qyteteve, kanë radio, televizorë etj.

Një pjesë e madhe e nxënësve kanë në shtëpitë e tyre kompjuter dhe disa nga ata kanë celularë. Në shkollat dhe shtëpitë e tyre vjen interneti.

Në shkollë ata kanë laborator të informatikës.

I gjithë ky informacion i pasur që vjen nga të gjitha anët, duhet të dihet të administrohet nga mësuesit dhe familja, pasi moshë e këtyre nxënësve në këtë klasë, nuk i kalon 12 vjeç, prandaj këta nxënës duhet ta përdorin internetin për të pasuruar dijet e tyre, patjetër nën kujdesin e mësuesit dhe të prindërve.

Kështu ata me kërkimet e tyre do të mësojnë më shumë për historinë e gjuhës shqipe, për zhvillimin e vendit tonë, pasuritë letrare - gjuhësore që na kanë lënë rilindasit, letërsinë bashkëkohore, për gjuhën shqipe standard - gjuhën

zyrtare, e cila duhet të mësohet sa më mirë dhe pastër në shkollë, se vetëm në këtë mënyrë do të jemi më të bashkuar si komb drejt progresit.

Pas pjesëve të rëndësishme: të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit, të krijuarit, të pasura me fragmente tekstesh letrare e ushtrimesh praktike, nxënësit do të njihen me shumë vepra letrare në prozë e në poezi.

Libri, “Gjuha shqipe” 6, ka në brendinë e tij të përfshirë, larmi shkrimtarësh të shquar shqiptarë e të huaj, të zgjedhur me kujdes, në përshtatje me moshën e nxënësve dhe që me siguri me ato që përshkruajnë e tregojnë, do t’i nxitë ata ta duan më shumë letërsinë, të duan librat, të lexojnë jo vetëm fragmente, por vepra të plota.

Në libër nxitet ideja e rëndësisë së të sjellurit mirë, e të folurit bukur, të thellimit në përmbajtjen e gjërave, e të shprehurit lirshëm.

Në libër tentohet që mendja e nxënësve të hapet drejt të mirës, fantazisë së moshës, por edhe të prekin problem reale të botës sot, problemeve të ruajtjes së mjedisit, veprave monumentale, problemit të varfërisë, të luftrave që dëgjohe në botë, por edhe nxitjes së projekteve që mund të kenë ata, lidhur me të ardhmen e tyre.

Ashtu siç thuhet në program: “Nëpërmjet leximit të teksteve nga letërsia shqipe dhe ajo botërore, nxënësit duhet të zhvillojnë botën e tyre emocionale, pasurojnë përfytyrimet dhe imagjinatën e tyre për botën, çmojnë dhe vlerësojnë gjuhën e kulturën kombëtare dhe ato botërore”.

Fusha “Gjuhët dhe komunikimi” nxit dëshirën dhe kuriozitetin e nxënësve për t’u bërë lexues aktivë e të pavarur dhe shkruar të saktë, origjinalë dhe krijues. Po kështu, kjo fushë zhvillon te nxënësit njohuritë, shkathtësitë, qëndrimet dhe vlerat e duhura që ata të flasin dhe të dëgjojnë në mënyrë korrekte në varësi të situatës dhe qëllimit që kanë për një problem të caktuar.

Arritjet gjuhësore që nxënësit do të kenë, sjellin dobi e zhvillim edhe në arritjet që do të kenë ata në lëndët e tjera që zhvillohen në shkollë, pra integritet të njohurive.

Përmes këtij programi të sjellë nga Instituti (ASCAP), nxënësit kanë mundësinë të zhvillojnë identitetin personal dhe kombëtar, duke njohur dhe duke vlerësuar gjuhën dhe letërsinë shqipe, si dhe diversitetin e përvojave dhe të shprehjeve njerëzore.

Ky program jep mundësinë që të rriten aftësitë e nxënësve për të menduar në mënyrë kritike, për të analizuar tekstet nga këndvështrime të ndryshme, duke i indihmuar nxënësit të dallojnë informacionin e vërtetë nga ai jo i vërtetë, të bëjnë lidhje të thella mes njohurive dhe përvojave personale.

Kështu nxënësit jo vetëm do të aftësohen dhe thellohen te njohuritë e lëndës, por do shikojnë më me siguri të ardhmen e tyre në shkollë, me ndjenjë të lartë qytetarie dhe përgjegjësie.

Redaksia nën drejtimin e Prof. Jorgji Doksani

STRUKTURA E PROGRAMIT TË GJUHËS SHQIPE

Përmbledhur sipas ASCAP

Programi i gjuhës shqipe synon të krijojë kushte të favorshme për ndërtimin dhe zhvillimin e kompetencave të lëndës dhe të kompetencave kyç. Në arsimin e mesëm të ulët, programi ka këto rubrika:

1. Objektivat e përgjithshëm të lëndës së gjuhës shqipe

Në arsimin e mesëm të ulët, nxënësi:

dëgjon me vëmendje dhe kupton mesazhe në situata të ndryshme komunikimi, duke dalluar qëllimin, kontekstin dhe qëndrimin e folësit.

flet në mënyrë të qartë, të rrjedhshme dhe të strukturuar, duke përshtatur gjuhën sipas qëllimit, dëgjuesit dhe kontekstit, si dhe duke përdorur një fjalor të pasur.

lexon, interpreton, analizon dhe vlerëson tekste të përshtatshme për moshën, tekste të shkruara e multimediale, tekste joletrare dhe tekste nga letërsia shqipe dhe botërore, duke zhvilluar mendimin kritik dhe shijen estetike.

shkruan tekste të ndryshme (të vazhdueshme, të përziara dhe jolineare) për qëllime personale, mësimore e shoqërore, duke respektuar normat e drejtshkrimit dhe rregullat e ndërtimit të fjalisë.

përdor njohuritë për sistemin gjuhësor të shqipes (fonetikën, morfologjinë, sintaksën, drejtshkrimin dhe leksikologjinë), duke ndërtuar tekste të sakta, koherente dhe të pasura në forma të ndryshme komunikimi.

kërkon informacione nga burime të ndryshme, i përzgjedh dhe i vlerëson duke menduar në mënyrë kritike, njeh qëllimin e autorit dhe gjykon mbi besueshmërinë dhe vlerën e tyre.

zhvillon identitetin gjuhësor dhe kombëtar përmes përdorimit të shqipes, vlerëson pasurinë e saj leksikore, njeh trashëgiminë kulturore e historike dhe ndërton botëkuptimin personal mbi vlera morale e estetike.

2. Programi i gjuhës shqipe synon të krijojë kushte të favorshme për ndërtimin dhe zhvillimin e kompetencave të lëndës dhe të kompetencave kyç.

Në arsimin e mesëm të ulët, programi ka këto rubrika:

1. Qëllimi dhe objektivat e lëndës
2. Kompetencat kyç
3. Temat ndërkurrikulare
4. Kompetencat e lëndës
5. Përmbajtja mësimore
6. Metodologjia e mësimdhënies
7. Vlerësimi i nxënësve
8. Burimet dhe materialet mësimore

Kompetencat kyç dhe rezultatet e të nxënit

Në program përcaktohet rëndësia e kompetencave kyç, si dhe janë pasqyruar rezultatet e të nxënit që zhvillohen nëpërmjet lëndës së gjuhës shqipe.

Temat ndërkurrikulare

Në këtë rubrikë përcaktohet se çfarë janë temat ndërkurrikulare dhe janë dhënë disa shembuj që demonstrojnë mundësitë që ofron lënda e gjuhës shqipe për të integruar këto temat ndërkurrikulare, si: identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave; qytetaria aktive dhe sipërmarrja; shëndeti mendor e fizik dhe siguria; zhvillimi i qëndrueshëm dhe qëndrueshmëria mjedisore; teknologjia, shoqëria dhe media.

Kompetencat e lëndës dhe rezultatet e të nxënit

Në program përshkruhen kompetencat lëndore dhe janë dhënë rezultatet e të nxënit për çdo kompetencë.

Përmbajtja mësimore

Në këtë rubrikë përcaktohet koha mësimore për çdo klasë dhe është sugjeruar numri i orëve për çdo kompetencë. Gjithashtu është pasqyruar zberthimi i rezultateve të të nxënit në: njohuri, aftësi, vlera dhe qëndrime.

Metodologjia e mësimdhënies

Në këtë rubrikë pasqyrohen parimet që duhet të udhëheqin mësuesit në zbatimin e programit, metodat dhe teknikat që mund të përdoren për të zhvilluar kompetencat kyç dhe lëndore, puna me nxënësit me aftësi të kufizuara dhe me nxënësit e talentuar, rëndësia e bisedave letrare ose e leximeve jashtë klase etj.

Vlerësimi i nxënësve

Në këtë rubrikë përshkruhen në mënyrë të përmbledhur llojet e vlerësimit të nxënësit dhe disa shembuj të instrumenteve të vlerësimit. Jepen edhe shembuj të niveleve të arritjes së rezultateve të të nxënit.

Burimet dhe materialet mësimore

Në program përcaktohen disa nga burimet e të nxënit që mund të përdoren gjatë procesit mësimor, roli i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit, roli i bibliotekës së shkollës etj.

1.Kompetencat kyç dhe rezultatet e të nxënit

Gjatë viteve të ardhshme, nxënësit do të hyjnë në një treg pune që është rrënjësisht i ndryshëm nga ai që njohim sot. Me rritjen e automatizimit të punëve, përparimet e mëdha teknologjike dhe realitetet e një ekonomie globale, nxënësit duhet të jenë të përgatitur për punë të ndryshme, duhet të orientohen drejt karrierës për një jetë aktive profesionale dhe qytetare. Zhvillimi i kompetencave kyç dhe dëshira për të nxënë gjatë gjithë jetës do t'i ndihmojnë ata të përballen me këto realitete të reja drejt të ardhmes së tyre.

Kompetencat kyç janë:

një ndërthurje e njohurive, aftësive, vlerave dhe qëndrimeve, të cilat mundësojnë që nxënësit të kenë sukses në punë dhe të arrijnë rezultate të larta në të ardhmen.

Në Kornizën Kurrikulare të Arsimit Parauniversitar janë përcaktuar tetë kompetencat kyç që synohen të ndërtohen dhe të zhvillohen në arsimin parauniversitar. Këto kompetenca janë:

Kompetenca e komunikimit në gjuhën amtare.

Kompetenca e komunikimit në gjuhë të huaja.

Kompetenca në matematikë, shkencë, teknologji dhe inxhinieri.

Kompetenca digjitale.

Kompetenca personale, shoqërore dhe e të nxënit.

Kompetenca qytetare.

Kompetenca e sipërmarrjes.

Kompetenca për vetëdijen dhe shprehjen kulturore.

Kurrikula ofron mundësi për nxënësit të zhvillojnë kompetencat kyç në mënyra të përshtatshme për moshën dhe klasën gjatë gjithë viteve të shkollimit. Këto kompetenca zhvillohen jo të izoluar, por si pjesë e procesit mësimor në të gjitha lëndët e kurrikulës, përmes angazhimit konjitiv, social, emocional dhe fizik të nxënësve në këtë proces. Mësuesit lehtësojnë zhvillimin e kompetencave kyç përmes metodave, teknikave dhe qasjeve të ndryshme të mësimdhënies dhe të vlerësimit, në një mjedis të sigurt, gjithëpërfshirës dhe të barabartë për të gjithë nxënësit.

Për të lehtësuar mësuesit në zhvillimin dhe në vlerësimin e këtyre kompetencave, ato janë zbërthyer në rezultate të nxëni (shih tabelën te Programi ASCAP).

2. Integrimi i temave ndërkurrikulare në lëndën e gjuhës shqipe

Temat ndërkurrikulare janë aspekte të rëndësishme që reflektojnë çështje madhore me të cilat përballet shoqëria sot dhe në të ardhmen. Ato integrohen në të gjitha lëndët e kurrikulës dhe ndihmojnë nxënësit të kuptojnë më mirë lidhjet mes njohurive nga fusha dhe lëndë të ndryshme, të krijojnë një vizion më të gjerë për botën dhe të marrin përgjegjësi për veprimet e tyre në një mjedis global dhe ndërveprues.

Temat ndërkurrikulare të cilat janë përcaktuar në kurrikulën bërthamë të arsimit të mesëm të ulët, janë:

- Identiteti kombëtar.
- Qytetaria aktive dhe sipërmarrja.
- Shëndeti mendor e fizik dhe siguria.
- Zhvillimi i qëndrueshëm.
- Teknologjia, shoqëria dhe media.

Lënda e gjuhës shqipe ofron mundësi të shumta për integrimin e temave ndërkurrikulare në procesin mësimor. Përmes kësaj lënde, nxënësit mund të ndërtojnë dhe të forcojnë *identitetin kombëtar* duke studiuar tekstet letrare që pasqyrojnë historinë dhe traditat shqiptare; të zhvillojnë *qytetarinë aktive dhe sipërmarrjen* përmes projekteve dhe debateve mbi çështjet sociale; të ndërjegjësohen për *shëndetin mendor dhe fizik* duke analizuar tekste që

trajtojnë mirëqenien personale dhe sigurinë; të reflektojnë mbi *zhvillimin e qëndrueshëm dhe qëndrueshmërinë mjedisore* përmes eseve dhe diskutimeve për mbrojtjen e mjedisit; si dhe të kuptojnë ndikimin e *teknologjisë, shoqërisë dhe medias* përmes analizës së gjuhës së përdorur në komunikimin digjital dhe në media.

Më poshtë paraqiten disa shembuj të trajtimit të secilës temë ndërkurrikulare në lëndën e gjuhës shqipe.

Identiteti kombëtar: Gjuha shqipe është shtyllë kryesore e identitetit kombëtar dhe e kulturës shqiptare. Përmes leximit të teksteve letrare, si ato të Naim Frashërit, Gjergj Fishtës apo Ismail Kadaresë, nxënësit mund të mësojnë për trashëgiminë kulturore, figurat historike dhe ngjarjet që kanë formësuar identitetin tonë. Poezitë patriotike, këngët epike dhe tekstet historike ndihmojnë në forcimin e ndjenjës së përkatësisë dhe të krenarisë kombëtare.

Qytetaria aktive dhe sipërmarrja: Lënda e gjuhës shqipe ndihmon nxënësit të zhvillojnë aftësitë për të marrë pjesë aktive në shoqëri dhe për të zhvilluar aftësitë sipërmarrëse. Për shembull, përmes projekteve ku nxënësit krijojnë revistën e shkollës, shkruajnë artikuj për problemet lokale ose diskutojnë për çështje shoqërore, ata mësojnë të jenë qytetarë të angazhuar dhe të përgjegjshëm. Po ashtu, trajtimi i teksteve që frymëzojnë për iniciativë dhe shpirt krijues, si tregimet për figura të suksesshme shqiptare, ndihmon në zhvillimin e aftësive sipërmarrëse.

Shëndeti mendor e fizik dhe siguria: Përmes përzgjedhjes së teksteve që trajtojnë tema të shëndetit mendor dhe fizik, si tregimet për përballimin e sfidave personale, poezitë motivuese apo tekstet informuese për shëndetin, nxënësit mund të ndërtojnë një qasje pozitive ndaj mirëqenies së tyre. Diskutimet për rëndësinë e stilit të shëndetshëm të jetesës, mbrojtjen nga rreziqet online dhe kujdesin për shëndetin mendor ndihmojnë në zhvillimin e aftësive për të përballuar stresin dhe për të ndërtuar vetëbesimin.

Zhvillimi i qëndrueshëm: Në lëndën e gjuhës shqipe, nxënësit mund të përfshihen në projekte dhe ese që trajtojnë çështje mjedisore, si: mbrojtja e burimeve natyrore, shkaqet dhe pasojat e ndotjes etj. Për shembull, analiza e poezive që përshkruajnë bukuritë natyrore të Shqipërisë ose shkrimi i eseve për ndryshimet klimatike dhe pasojat e tyre për komunitetin, ndihmojnë nxënësit të kuptojnë rëndësinë e zhvillimit të qëndrueshëm dhe përgjegjësinë ndaj mjedisit.

Teknologjia, shoqëria dhe media: Lënda e gjuhës shqipe mund të përdoret për të analizuar ndikimin e teknologjisë dhe të medias në shoqëri.

Përmes analizës së gjuhës së përdorur në rrjetet sociale, diskutimeve për etikën e komunikimit online dhe vlerësimeve të teksteve mediatike, nxënësit zhvillojnë aftësi për të kuptuar, për të analizuar dhe për të vlerësuar ndikimin e medias në jetën e tyre dhe për të bërë zgjedhje të përgjegjshme në hapësirën digjitale.

3. Kompetencat e lëndës së gjuhës shqipe

Për të përmbushur qëllimet e saj, lënda e gjuhës shqipe zhvillon **katër kompetenca**, të cilat lidhen me kompetencat kyç që një nxënës duhet të zotërojë gjatë jetës së tij. Ato janë:

Të dëgjuarit dhe të folurit për qëllime të ndryshme;
Të lexuarit e teksteve të ndryshme;
Krijimi i teksteve letrare;
Përdorimi i drejtë i gjuhës.

4. Në tabelë të Programi i ASCAP, bëhet një përshkrim i çdo kompetence lëndore dhe rezultatet e të nxënës (faqe 19-21).

Shënim: Mësuesit këtë e gjejnë të zbatuar të ditari, të cilin mund ta pasurojnë më shumë.

5. Koha mësimore për secilën kompetencë për klasën e gjashtë

Lënda e gjuhës shqipe zhvillohet me 5 orë mësimore në javë ose gjithsej 175 orë gjatë një viti shkollor, i cili zgjat 35 javë.

Në këtë rubrikë është sugjeruar numri i orëve për çdo kompetencë të lëndës së gjuhës shqipe.

Në këtë ndarje duhet pasur parasysh që nxënësi i zhvillon kompetencat gjuhësore çdo orë mësimi, por në orë të veçanta theksi vihet më së shumti në njërin prej tyre (në të shkruarit, në të lexuarit etj.), dhe kjo gjë përcakton numrin e orëve për këtë kompetencë.

Kjo ndarje e orëve është sugjeruese dhe synon të orientojë mësuesit për rëndësinë e secilës kompetencë në raport me kohën totale kushtuar mësimi të gjuhës shqipe gjatë një viti shkollor.

Për lehtësi në planifikim, mësuesve ju lihen 25 orë në dispozicion që mund të përdoren për: projekt, përsëritje, teste, biseda letrare ose lexime jashtë klase etj.

Ndërsa ndarja e orëve sipas kompetencave është sugjeruese dhe fleksibël, totali prej 175 orësh nuk ndryshon!

Klasa VI

Lënda : Gjuhë shqipe

1. Të dëgjuarit dhe të folurit për qëllime të ndryshme	- 15 orë mësimore.
2. Të lexuarit e teksteve të ndryshme	- 60 orë mësimore.
3. Krijimi i teksteve letrare	- 15 orë mësimore.
4. Përdorimi i drejtë i gjuhës	- 60 orë mësimore.
Të tjera	- 25 orë mësimore
	<hr/>
	(mësuesi)
	175 orë mësimore

Përmbajtja mësimore e klasës së gjashtë

Në programin e gjuhës shqipe janë paraqitur rezultatet e të nxënit për çdo kompetencë. Rezultatet e të nxënit janë pritshmëri të përgjithshme, të cilat shprehen në terma njohurish, aftësish, vlerash dhe qëndrimesh specifike për çdo klasë. Renditja e njohurive, aftësive dhe qëndrimeve në program nuk nënkupton që përmbajtja mësimore përgjatë vitit shkollor të zhvillohet e ndarë në këtë renditje. Kombinimi, ndarja e njohurive, aftësive dhe qëndrimeve në kapituj apo grupe temash e njësi mësimore është e drejtë e përdoruesve kryesorë të programit, pra e mësuesve dhe e autorëve të teksteve shkollore.

Të dëgjuarit dhe të folurit për qëllime të ndryshme

- 15 orë mësimore

Rezultatet e të nxënit për këtë kompetencë

Nxënësi:

- dëgjon për të kuptuar dhe për t'u përgjigjur në mënyrë të përshtatshme në situata të ndryshme dhe për qëllime të ndryshme;
- përdor aftësi dhe strategji të të folurit në mënyrë të përshtatshme për të komunikuar me dëgjues të ndryshëm dhe për qëllime të ndryshme;
- reflekton dhe identifikon pikat e tij të forta si dëgjues dhe folës, fushat ku ka nevojë për përmirësim, si dhe strategjitë që e kanë ndihmuar më shumë në situata të ndryshme komunikimi;
- përdor gjuhën standarde gjatë të të folurit.

Vlera dhe qëndrime

Nxënësi:

- respekton bashkëbiseduesin, duke e dëgjuar me vëmendje dhe pa e ndërprerë kur është duke folur;
- shpreh qartë mendimet dhe ndjenjat e tij, duke përdorur fjalor të përshtatshëm për situatën dhe për dëgjuesit;
- tregon mirëkuptim dhe empati, duke marrë parasysh pikëpamjet dhe

ndjenjat e të tjerëve gjatë komenteve dhe sugjerimeve, duke i pranuar ato me qëllim përmirësimi;

- është i hapur ndaj komenteve dhe sugjerimeve, duke i pranuar ato me qëllim përmirësimi;
- demonstroi durim dhe vetëpërbajtje, sidomos në situata kundërshtimi ose debati;
- përfshihet në mënyrë aktive në diskutime;
- përdor gjuhë të përshtatshme për të mbrojtur një mendim, pa cenuar dinjitetin e bashkëbiseduesit;
- reflekton për mënyrën si komunikon, për të përmirësuar vazhdimisht aftësitë për të folur dhe për të dëgjuar në mënyrë efektive.

Të lexuarit e teksteve të ndryshme

- 60 orë mësimore

Rezultatet e të nxënit për këtë kompetencë:

Nxënësi:

- zbaton strategjitë e të kuptuarit para, gjatë dhe pas leximit të teksteve të ndryshme, me qëllim që t'i kuptojë ato;
- përdor njohuritë dhe aftësitë bazë për të kuptuar tekste të ndryshme, përfshirë tekste digjitale dhe mediatike, nga shkrimtarë dhe autorë të periudhave dhe të kulturave të ndryshme (shqiptare dhe botërore), si dhe analizon e vlerëson elemente të përbajtjes, veçori dhe elemente stili që lidhen me formën dhe gjininë të ndryshme të tekstit;
- zbaton aftësitë e të menduarit kritik për t'u thelluar në kuptimin e teksteve dhe për të analizuar se si trajtohen këndvështrime dhe subjekte të ndryshme në tekste të ndryshme, përfshirë tekstet digjitale dhe mediatike.

Vlera dhe qëndrime

Nxënësi:

- tregon këmbëngulje dhe përkushtim gjatë leximit, edhe kur përballë me tekste të vështira ose të panjohura;
- respekton mendimet dhe këndvështrimet e autorëve, duke u përpjekur të kuptojë qëllimin dhe mesazhin e tyre;
- vlerëson larminë e teksteve, duke lexuar me interes tekste të gjinive, tematikave dhe kulturave të ndryshme;
- shfaq kureshti dhe dëshirë për të mësuar, duke kërkuar domethënien e fjalëve të reja dhe duke ndjekur temat që i interesojnë më tej;
- ndan me të tjerët përvojat e leximit, duke shprehur mendime dhe emocione mbi ato që ka lexuar, në mënyrë të argumentuar;
- respekton të drejtën e çdo lexuesi për të interpretuar një tekst ndryshe, duke pranuar shumëllojshmërinë e kuptimeve dhe të reagimeve;
- vlerëson ndikimin e leximit në formimin e tij personal, si dhe për të kuptuar veten, të tjerët dhe botën.

Krijimi i teksteve letrare

- 15 orë mësimore

Rezultatet e të nxënit për këtë kompetencë:

Nxënësi:

- planifikon, zhvillon ide, mbledh dhe organizon informacion për shkrimin e teksteve të ndryshme, duke përfshirë tekste digjitale dhe mediatike, në përshtatje me moshën;
- zbaton njohuritë rreth formave dhe gjinive të ndryshme të tekstit për të krijuar, për të rishikuar, për të redaktuar dhe për të korigjuar tekstet e tij, si dhe reflekton në mënyrë kritike për tekstet e krijuara;
- zgjedh media, teknika dhe mjete të përshtatshme dhe efektive për të prezantuar tekstet dhe analizon në mënyrë kritike trajtimin e temave të ndryshme në tekste.

Vlera dhe qëndrime

Nxënësi:

- tregon kreativitet dhe imagjinatë, duke krijuar tekste origjinale që pasqyrojnë mendimet, ndjenjat dhe përvojat e tij;
- punon me kujdes, duke përmirësuar vazhdimisht tekstin përmes rishkrimit, korigjimit dhe redaktimit;
- është i hapur ndaj komenteve dhe sugjerimeve për përmirësimin e shkrimit të tij dhe reflekton për to;
- tregon ndershmëri duke krijuar punime vetjake dhe duke shmangur kopjimin;
- bashkëpunon me të tjerët, duke ndarë ide, duke dhënë dhe duke marrë komente gjatë procesit të krijimit të teksteve në grup;
- reflekton për zhvillimin e vet, duke analizuar pikat e forta dhe ato që kanë nevojë për përmirësim në shkrimet e veta.

Shënim mbi vlerësimin e punëve me shkrim

Vlerësimi i punëve me shkrim duhet të jetë i vazhduar dhe i shpërndarë gjatë gjithë vitit shkollor, duke përfshirë edhe fazat e procesit të shkrimit (*planifikimi, hartimi, rishikimi dhe redaktimi*). Sugjerohet që nxënësi të vlerësohet me notë në të paktën tri punë me shkrim gjatë vitit, ndërsa punët e tjera mund të vlerësohen nëpërmjet komenteve të mësuesit, vetëvlerësimit apo të shokëve. Këto forma vlerësimi synojnë zhvillimin e reflektimit, përmirësimit dhe përgjegjësisë së nxënësit për të nxënë.

Përdorimi i drejtë i gjuhës

- 60 orë mësimore

Rezultatet e të nxënit për këtë kompetencë:

Nxënësi:

- demonstroi njohuri dhe aftësi për gjymtyrët kryesore dhe gjymtyrët e dyta, për llojet e fjalive sipas kumtimit, pohimit dhe mohimit dhe sipas gjymtyrëve

kryesore, për përdorimin e ligjëratës së drejtë dhe të ligjëratës së zhdrejtë, për klasat e fjalëve të ndryshueshme (kategoritë e tyre gramatikore) dhe të pandryshueshme, për përbërësit e fjalës dhe mënyrat e formimit të saj;

- njeh dhe zbaton rregullat drejtshkrimore, si dhe përdor drejt shenjat e pikësimit.

Vlera dhe qëndrime

Nxënësi:

- tregon vëmendje dhe saktësi në zbatimin e rregullave të gjuhës shqipe në të gjitha format e komunikimit, të shkruar dhe të folur;
- këmbëngul për përmirësimin në përdorimin e gjuhës, korrigjon gabimet, kërkon kuptimin e fjalëve apo të trajtave që nuk i njeh;
- vlerëson pasurinë e gjuhës shqipe, duke përdorur fjalë të reja, sinonime, shprehje dhe ndërtime gjuhësore të larmishme;
- demonstroi kureshtje gjuhësore, duke pyetur, duke eksploruar dhe duke kërkuar të kuptojë funksionin e fjalëve, mënyrat e ndërtimit të tyre dhe përdorimin në fjali;
- bashkëpunon me të tjerët për të sqaruar dhe për të përvetësuar rregulla gjuhësore, duke ndarë njohuri, duke pyetur dhe duke dhënë ndihmë;
- fillon të kuptojë se gjuha shqipe është pjesë e identitetit të tij personal dhe kulturor, dhe përpiqet ta ruajë dhe ta zhvillojë këtë pasuri.

Shembuj veprimtarish për përmbushjen e rezultateve të të nxënimit (RN-ve).

Në këtë rubrikë ofrohen disa shembuj orientues veprimtarish që ndihmojnë për të përmbushur një rezultat të nxëni. Shembujt synojnë të ilustrojnë se si mund të realizohen aftësitë dhe rezultatet në procesin mësimor.

Për hartimin e rezultateve të të nxënimit për orë mësimore, mësuesi bazohet në aftësitë e programit. Dallimi mes aftësisë dhe rezultatit të të nxënimit është:

- Aftësia është një deklaratë e përgjithshme që tregon çfarë duhet të zhvillojë nxënësi gjatë një periudhe (grupi orësh, muaji, periudhe, viti, niveli). Pra, aftësia është e gjerë dhe afatgjatë (pasi kërkon kohë dhe sprovë të vazhdueshme për t'u arritur), përshkruan sjelljen e synuar (p.sh., të tregojë një ngjarje nga jeta reale duke respektuar rendin kronologjik).

Një shembull aftësie është:

Nxënësi shkruan një tekst rrëfyes të thjeshtë, duke ndjekur rendin logjik të ngjarjeve.

- Rezultati i të nxënimit për një orë mësimore është një deklaratë konkrete dhe e matshme që tregon çfarë do të arrijë nxënësi në fund të asaj ore mësimore.

Ai është i ngushtë dhe i përqendruar në një qëllim specifik, i matshëm, që mund të verifikohet brenda një ore, dhe bazohet në një pjesë të aftësisë së madhe nga programi lëndor.

Rezultatet e të nxënit hartohen nga mësuesi.

Shembull: Nxënësi rrëfen me hollësi një ngjarje nga një ekskursion, duke ndjekur rendin kronologjik

6. Metodologjia e mësimdhënies

Mësimdhënia e gjuhës shqipe bazohet në qasjen për zhvillimin e kompetencave gjuhësore dhe të kompetencave kyç të nxënësve. Në këtë rubrikë përshkruhen parimet, strategjitë dhe metodat që udhëheqin procesin e mësimdhënies.

Parimet e mësimdhënies së gjuhës shqipe

Që mësimdhënia e gjuhës shqipe të jetë e suksesshme, mësuesi duhet të ndjekë disa parime, si:

Kontekstualizimi, që nënkupton mësimdhënien e gjuhës duke krijuar detyra dhe veprimtari që lidhen drejtpërdrejt me situata reale dhe kuptimplota, në mënyrë që nxënësit të zhvillojnë aftësitë e tyre gjuhësore në kontekste autentike. Kjo përfshin përdorimin e teksteve dhe të temave që reflektojnë dhe lidhen me jetën e përditshme, me kulturën dhe me përvojat personale të nxënësve, duke nxitur gjithashtu përdorimin e saktë dhe të përshtatshëm të rregullave gramatikore, si dhe pasurimin e fjalorit si në të folur ashtu edhe në të shkruar.

Për shembull, një mësues mund të përdorë një artikull gazete për të diskutuar një ngjarje aktuale ose një tekst letrar për të nxitur një debat rreth çështjeve shoqërore.

Integrimi, që nënkupton mësimdhënien e kompetencave receptive (të dëgjuarit dhe të lexuarit), kompetencave produktive (të folurit dhe të shkruarit), kompetencave gramatikore, drejtshkrimore etj., në mënyrë të ndërlidhur, ku secila kompetencë ose aftësi mbështetet tek tjetra, duke përdorur tekste të ndryshme, letrare ose jo letrare, mediatike dhe online, për të ofruar perspektiva të ndryshme dhe lidhje kuptimplota në përdorimin e gjuhës shqip.

Mësimdhënia me nxënësin në qendër, e cila përqendrohet në nevojat, interesat dhe nivelet e gatishmërisë së nxënësve, duke i vendosur ata në qendër të procesit mësimor. Kjo kërkon që mësuesi të përshtatë metodat dhe materialet mësimore për të përfshirë të gjithë nxënësit në mënyrë aktive, duke i motivuar ata për të zhvilluar aftësitë gjuhësore dhe për të arritur potencialin e tyre maksimal.

Orientimi drejt procesit, nënkupton që mësuesi modelon dhe mbështet proceset e të nxënit, me synim zhvillimin e aftësive gjuhësore dhe të njohurive rreth gjuhës. Mësuesi i ndihmon nxënësit të kuptojnë dhe të praktikojnë hapat e nevojshëm për të hartuar tekste të folura, të shkruara, mediatike dhe digjitale. Për shembull, në shkrimin e një eseje, mësuesi

mund të fillojë me modelimin e procesit të projektimit të ideve, pastaj të mbështesë nxënësit në strukturimin e fjalive dhe në organizimin e paragrafëve, dhe në fund t'i udhëzojë ata në rishikimin dhe në redaktimin për të përmirësuar cilësinë e produktit përfundimtar.

Mësimdhënia ndërvepruese, nënkupton krijimin e një mjedisi të pasur dhe të përgjegjshëm për komunikim. Ky parim mbështet në mënyrë të qartë zhvillimin e aftësive të komunikimit. Ndërveprimi përfshin në mënyrë aktive nxënësit, duke nxitur pjesëmarrjen, bashkëpunimin dhe rritjen e vetëbesimit në përdorimin e gjuhës. Gjithashtu, ai ndikon në ndërtimin e marrëdhënieve pozitive mes nxënësve dhe mësuesit, duke krijuar një atmosferë mbështetëse dhe të hapur për të nxënësit. Kjo mund të arrihet duke ndërtuar besim mes nxënësve, duke vendosur pritshmëri të qarta dhe rutina të qëndrueshme, si dhe duke mbajtur një disiplinë pozitive që inkurajon sjellje të drejta dhe të përshtatshme.

Zhvillimi spiral arrihet kur mësuesi mëson, rishikon dhe rikthehet vazhdimisht tek aftësitë, njohuritë gramatikore dhe format e ndryshme të teksteve, duke i prezantuar ato në nivele të ndryshme vështirësie dhe kompleksiteti. Kjo qasje lejon që njohuritë dhe aftësitë e nxënësve të zhvillohen gradualisht dhe të forcohen me kalimin e kohës, duke ndërtuar mbi bazën e asaj që është mësuar më parë për të arritur një nivel më të lartë të kompetencës gjuhësore.

Gjithëpërfshirja është një parim i rëndësishëm që ndikon në të gjitha aspektet e jetës shkollore. Gjithëpërfshirja krijon një klimë shkollore që inkurajon të gjithë nxënësit të punojnë për të arritur sukses, forcon ndjenjën e vlerësimit për çdo nxënës dhe ndihmon në zhvillimin e një identiteti të fortë dhe një imazhi pozitiv për veten. Gjithashtu, nxit stafin pedagogjik dhe nxënësit të vlerësojnë dhe të respektojnë diversitetin në shkollë dhe në shoqërinë e gjerë. Gjithëpërfshirja në shkollë promovon barazinë, marrëdhëniet e shëndetshme dhe qytëtarinë aktive e të përgjegjshme. Në mungesë të qasjeve gjithëpërfshirëse në arsim, krijohen mjedise diskriminuese. Mësuesi mund të krijojë mundësi të shumta për nxënësit që të mësojnë rreth diversitetit dhe perspektivave të ndryshme. Duke vënë në dukje kontributet dhe perspektivat e grupeve historikisht të marginalizuara dhe duke krijuar hapësira ku përvojat e tyre mund të vlerësohen dhe të konfirmohen, mësuesi mund të ndihmojë që nxënësit me prejardhje ose përkatësi të ndryshme të ndihen të përfaqësuar në procesin mësimor.

Duhet që aktivitetet mësimore dhe materialet që përdoren për zbatimin e programit, të reflektojnë diversitetin e shoqërisë shqiptare. Përveç kësaj, mësuesit duhet të diferencojnë qasjet e tyre në mësimdhënie dhe vlerësim, duke marrë parasysh prejardhjen, përvojat, interesat, aftësitë dhe nevojat mësimore të të gjithë nxënësve.

Metodat dhe teknikat mësimore për zhvillimin e kompetencave gjuhësore

Përmbushja e qëllimeve të programit mësimor kërkon nga mësuesi që të përzgjedhë metodat dhe teknikat e duhura për të zhvilluar kompetencat gjuhësore: të folurit, të dëgjuarit, të lexuarit dhe të shkruarit. Ato ndihmojnë mësuesin të krijojë mjedis të pasur të nxëni, duke siguruar që nxënësit të përmbushin rezultatet e të nxënit.

Roli i projekteve kurrikulare në lëndën e gjuhës shqipe

Projektet kurrikulare janë veprimtari të strukturuar mësimore që synojnë të zhvillojnë kompetencat kyç dhe kompetencat gjuhësore të nxënësve përmes detyrave të integruara që kërkojnë bashkëpunim, hulumtim dhe krijimtari. Ato mund të jenë lëndore ose ndër-lëndore që përfshijnë njohuri dhe aftësi nga fusha dhe lëndë të tjera. Projektet shpesh lidhen me situata reale nga jeta e përditshme e shkollës dhe e komunitetit dhe mund të përdoren për të zgjidhur probleme konkrete ose për të përmbushur nevoja të veçanta të nxënësve dhe të komunitetit të tyre.

Rëndësia e projekteve kurrikulare në lëndën e gjuhës shqipe

- *Zhvillimi i kompetencave gjuhësore:*

Nxënësit përmirësojnë aftësitë në të folur, të dëgjuar, të lexuar dhe të shkruar përmes detyrave dhe veprimtarive praktike.

- *Zhvillimi i mendimit kritik dhe krijues:* Nxënësit mësojnë të analizojnë, të vlerësojnë dhe të krijojnë ide të reja përmes projekteve që kërkojnë zgjidhje problemesh dhe mendim kritik.

- *Zhvillimi i aftësive për të punuar në mënyrë të pavarur:* Nxënësit inkurajohen të marrin përgjegjësi për të nxënit e tyre dhe të krijojnë vetëbesim në aftësitë e tyre.

- *Përfshirja aktive dhe bashkëpunimi:* Nxënësit ndërveprojnë dhe angazhohen duke punuar në grupe dhe duke ndarë ide.

- *Integrimi i njohurive dhe i aftësive:* Nxënësit krijojnë lidhje midis teorisë dhe praktikës, pasi zbatojnë njohuritë e tyre në situata reale të jetës së përditshme.

- *Zgjidhja e problemeve reale:* Nxënësit mësojnë të kuptojnë dhe të trajtojnë sfida të ndryshme që lidhen me shkollën, komunitetin dhe shoqërinë.

- *Zhvillimi i aftësive për kërkim dhe prezantim:* Nxënësit aftësohen të kërkojnë informacion, të organizojnë të dhëna dhe t'i prezantojnë qartë dhe bindshëm.

Disa shembuj projektesh në gjuhën shqipe mund të jenë: hartimi i një reviste që përfshin artikuj, intervista dhe përshkrime për tema me interes për nxënësit, duke zhvilluar aftësitë e tyre të shkrimit dhe redaktimit; organizimi i një shfaqjeje të shkurtër teatrale bazuar në një vepër letrare ose

në një ngjarje lokale, që ndihmon në zhvillimin e aftësive komunikuese dhe interpretuese; krijimi i *blogjeve* ose *podcast-eve* për të ndarë mendimet dhe përvojat personale në gjuhën shqipe, duke forcuar aftësitë e të folurit dhe të shkruarit;

organizimi i ekspozitave me tema kulturore, duke përfshirë histori familjare, tradita dhe veshje popullore, që zhvillojnë aftësitë kërkimore dhe prezantuese; realizimi i dokumentarëve ose i videove që trajtojnë tema të rëndësishme për kombin shqiptar, duke përdorur teknologji dhe media të ndryshme për të përmirësuar aftësitë multimediale.

Bisedat letrare

Bisedat letrare janë diskutime të udhëhequra, në të cilat nxënësit shprehin mendimet dhe ndjesitë e tyre rreth një vepre letrare të lexuar në kohën e lirë ose në shtëpi, jashtë orarit të rregullt mësimor. Mund të jenë tregime, romane, poezi, fabula, ese etj. Bisedat letrare janë të rëndësishme, pasi nxënësit:

- zhvillojnë shprehitë e leximit të pavarur dhe të vazhdueshëm;
- pasurojnë botën emocionale dhe përfitojnë kënaqësi estetike;
- nxisin aftësitë për të dëgjuar dhe për të argumentuar;
- zhvillojnë aftësitë e mendimit kritik;
- shprehin veten lirshëm dhe ndajnë përvojat letrare me të tjerët.

Përgjatë një viti shkollor *sugjerohen* së paku *tri deri në katër* biseda letrare, të shpërndara në periudha të ndryshme dhe duke bërë një përgatitje të mëparshme me tekstin e lexuar. Tekstet duhet të jenë:

- të përshtatshme për moshën e nxënësve dhe nivelin e klasës;
- të kenë vlerë letrare, estetike, emocionale dhe/ose morale;
- të jenë të kuptueshme dhe të pasura në përmbajtje;
- të nxisin pyetje, reagime dhe diskutime;
- të pasqyrojnë tema të afërta me përvojat e nxënësve;
- të përfaqësojnë larmi gjinish, periudhash, autorësh, përfshirë shqiptarë dhe të huaj.

Lexuesi i shekullit XXI

Në shekullin XXI, leximi nuk është më një aktivitet i izoluar, i kufizuar vetëm te libri i shtypur dhe përjetimi individual i tekstit. Sot, nxënësi lexues jeton në një botë të mbushur me informacion, ku tekstet qarkullojnë përmes medimeve të ndryshme: librave, pajisjeve digjitale, rrjeteve sociale dhe materialeve multimediale. Ai nuk është më thjesht një marrës pasiv i përmbajtjes, por një pjesëmarrës aktiv sepse analizon, reflekton, komenton, ndan dhe krijon kuptim në bashkëbisedim me të tjerët.

Në këtë realitet të ri, programi dhe mësimdhënia e gjuhës shqipe duket t'u krijojnë mundësi nxënësve të zhvillojnë aftësi jo vetëm për të kuptuar tekstin e shkruar, por edhe për të lundruar mes llojeve të ndryshme të teksteve (letrare dhe joletrare, të shtypura dhe digjitale), për të zhvilluar mendimin kritik dhe për të mbajtur qëndrim ndaj ndikimit të mediave.

Formimi i një lexuesi të aftë, reflektues dhe të vetëdijshëm është një nga qëllimet kryesore të lëndës së gjuhës shqipe.

Tiparet e lexuesit të shekullit XXI

Lexuesi i shekullit XXI rritet dhe formësohet brenda një bote digjitale, të ndërlidhur dhe shumëkulturore. Ai nuk është më thjesht një konsumues i librave të shtypur, por një përdorues i shumëfishtë i burimeve të ndryshme të informacionit.

Sot, lexuesi ndërthur leximin tradicional me: libra elektronikë, audiolibra, artikuj online, *blogje*, rrjete sociale dhe platforma multimediale. Ai lëviz natyrshëm mes gjuhëve të ndryshme, kulturave dhe gjinive, duke pasuruar përvojën e vet të leximit me ndikime globale dhe ndërkulturore.

Një nga tiparet më dalluese është *aftësia për të ndërvepruar* me tekstin.

Lexuesi i shekullit XXI e sheh tekstin si një hapësirë për diskutim, jo si të vërtetë absolute. Përmes komenteve online, *blogjeve*, rishikimeve dhe rrjeteve sociale, ai bëhet pjesë aktive e qarkullimit të ideve. Në të njëjtën kohë, lexuesi i shekullit XXI është shpesh i shpërqendruar, i mësuar me fragmente leximesh. Titujt, përmbledhjet dhe lajmet e shkurtra marrin më shumë vëmendje sesa tekstet e gjata e të thelluara, duke krijuar sfida për zhvillimin e aftësisë së leximit të thellë dhe reflektues.

Ky lexues është gjithashtu një kërkues i përvojave personale: ai lexon jo vetëm për informim apo argëtim, por edhe për zhvillim personal, mirëqenie emocionale dhe kuptim të vetes. Librat motivues, historitë e vërteta dhe rrëfimet personale zënë një vend të rëndësishëm në leximet e tij.

Në aspektin edukativ, lexuesi i sotëm e konsideron leximin si pjesë të të nxënës gjatë gjithë jetës. Ai kërkon të përmirësojë aftësitë e veta profesionale, të qëndrojë i përditësuar me zhvillimet e reja dhe të zgjerojë horizontet e veta përmes leximit.

Një element jetik është ndërgjegjësimi për ndikimin mediatik: lexuesi i shekullit XXI ka nevojë të dallojë informacionin e vërtetë nga lajmet e rreme, të zhvillojë mendimin kritik dhe të jetë një përdorues i kujdesshëm i burimeve.

Puna me nxënësit me aftësi të kufizuara në lëndën e gjuhës shqipe

Puna me nxënësit me aftësi të kufizuara kërkon një mësimdhënie të diferencuar dhe gjithëpërfshirëse, që merr parasysh nevojat specifike të çdo nxënësi. Kjo punë nis me njohjen e specifikave të nxënësit dhe me hartimin e planit edukativ individual (PEI), në bashkëpunim me mësuesin ndihmës, psikologun, stafin e shkollës dhe/ose të qendrës burimore etj.

Në lëndën e gjuhës shqipe, kjo nënkupton përdorimin e metodave, teknikave dhe strategjive të përshtatura për zhvillimin e aftësive gjuhësore, komunikimit dhe ndërveprimit në mënyrë të kuptueshme dhe të arritshme për çdo nxënësi. Disa prej tyre janë:

- *Përshtatja e materialeve mësimore*, përfshirë materiale me shkronja të mëdha, tekste të thjeshtuara, burime audio dhe vizuale.

- *Zgjedhja e detyrave të diferencuara* që përputhen me nivelin e aftësive të nxënësve dhe me stilet e tyre të të nxënësve.
- *Krijimi i një mjedisi mbështetës* që nxit pjesëmarrjen dhe vetëbesimin e nxënësve.
- *Integrimi i pajisjeve dhe i aplikacioneve digjitale* që ndihmojnë në përmirësimin e aksesit në materiale dhe në komunikim.
- *Integrimi i videove, imazheve dhe regjistrimeve zanore* për të përmirësuar kuptimin dhe përfshirjen e nxënësve.
- *Përdorimi i metodave shumëshqisore* që përfshijnë dëgjimin, shikimin dhe prekjen për të lehtësuar të nxënësve.
- *Përdorimi i shembujve konkretë dhe të thjeshtë dhe i përvojave praktike* për të mundësuar të kuptuarit e njohurive dhe të aftësive gjuhësore.
- *Ndihma e bashkëmoshatarëve* nëpërmjet përfshirjes së nxënësve në punë në grupe të vogla për të nxitur bashkëpunimin dhe ndërveprimin. Disa shembuj veprimtarish për nxënësit me aftësi të kufizuara në lëndën e gjuhës shqipe janë:
 - Diskutime të thjeshta, lojëra me role, përshkrimi i fotografive dhe përdorimi i kartave me fjalë për të ndihmuar në zhvillimin e aftësive të folurit.
 - Dëgjimi i tregimeve të thjeshta, *podcast*-eve ose regjistrimeve zanore, me pyetje të lehta për të kuptuar mesazhin kryesor.
 - Leximi i teksteve (të shtypura) të thjeshta, me figura dhe me shkronja të mëdha ose leximi i teksteve digjitale.
 - Shkrimi i fjalëve të thjeshta, përgatitja e përshkrimeve të shkurtra dhe përdorimi i aplikacioneve për të ndihmuar në zhvillimin e aftësive të shkrimit.

Puna me nxënësit e talentuar në lëndën e gjuhës shqipe

Nxënësit e talentuar përbëjnë një grup të veçantë, me aftësi të theksuara në të menduarit kritik, analizën gjuhësore dhe krijimin letrar. Përfshirja dhe mbështetja e nxënësve të talentuar në procesin mësimor është e rëndësishme jo vetëm për zhvillimin e talentit të tyre, por edhe për krijimin e një klime mësimore sfiduese dhe frymëzuese për të gjithë klasën. Mësuesit duhet të krijojnë mundësi për nxënësit e talentuar që të zgjerojnë dhe të thellojnë njohuritë e tyre, të shprehin kreativitetin dhe të zhvillojnë potencialin e tyre të plotë. Puna me ta është e rëndësishme, pasi:

- nxënësit e talentuar kanë nevojë për sfida dhe përmbajtje të avancuar që përputhen me aftësitë e tyre për të arritur rezultate të larta;
- përfshirja e nxënësve të talentuar në veprimtari komplekse dhe sfiduese rrit motivimin dhe angazhimin e tyre në procesin mësimor;
- këta nxënës shpesh kanë potencialin për të udhëhequr grupe dhe për të ndikuar pozitivisht në mjedisin e klasës;
- nxënësit e talentuar marrin pjesë në konkurse, olimpiada dhe projekte që përfundojnë me arritje për ta, por edhe për mësuesit dhe shkollën.

Si mund të identifikohen nxënësit e talentuar?

- Kanë rezultate të shkëlqyera në teste, ese, punë me shkrim, projekte etj.
- Përvetësojnë shpejt konceptet dhe lidhin njohuritë në mënyrë krijuese.
- Kanë aftësi për të analizuar dhe për të interpretuar tekstet dhe situatat gjuhësore.
- Kanë kreativitet dhe originalitet në shprehje.
- Shprehin interes dhe kuriozitet për të lexuar, shkruar eksploruar tema komplekse.

Si mund të punohet me nxënësit e talentuar?

- Dhënia e detyrave të avancuara, komplekse që kërkojnë mendim kritik dhe krijues.
- Përfshirja në projekte që kërkojnë udhëheqje dhe përgjegjësi më të larta.
- Përfshirja në debate, konkurse dhe prezantime publike për të ndarë njohuritë dhe talentin me të tjerët.
- Integrimi i platformave online dhe i burimeve digjitale për të zgjeruar njohuritë.
- Analiza të thelluara të veprave letrare, interpretimi i mesazheve të fshehura dhe krijimi i esëve dhe i tregimeve me përmbajtje origjinale.
- Organizimi i takimeve për të diskutuar për librat dhe për të ndarë mendime për autorët dhe krijimtarinë e tyre letrare.
- Nxitja për të marrë pjesë në konkurse letrare, festivale poetike, olimpiada dhe projekte që sjellin risi.

Shënim. Në udhëzuesit kurrikularë për lëndën e gjuhës shqipe do të përshkruhen me hollësi veprimtari praktike për zbatimin e metodave të mësimdhënies.

7. Vlerësimi i nxënësve

Vlerësimi i nxënësve në lëndën e gjuhës shqipe është pjesë e rëndësishme e procesit mësimor. Ai ndihmon mësuesin të kuptojë se sa mirë po përvetësojnë nxënësit njohuritë dhe aftësitë që lidhen me kompetencat gjuhësore dhe me kompetencat kyç. Qëllimi i vlerësimit nuk është vetëm të vendosë një notë, por:

- të ndihmojë nxënësin të kuptojë progresin e tij, të mësojë nga gabimet, të përmirësojë të shprehurin, komunikimin me gojë dhe me shkrim;
- t'i mundësojë nxënësit të reflektojë për mënyrën si kupton dhe krijon tekste;
- të ndihmojë mësuesin të përshtatë metodat e mësimdhënies sipas nevojave dhe ritmit të klasës;
- të forcojë aftësinë e nxënësve për të menduar në mënyrë kritike, për të interpretuar, për të krijuar tekste të ndryshme etj.

Parimet e vlerësimit në lëndën e gjuhës shqipe

Vlerësimi në lëndën e gjuhës shqipe udhëhiqet nga një sërë parimesh që synojnë të mbështesin të nxënësit e talentuar, të sigurojnë drejtësi dhe

përfshirje, si dhe të përmirësojnë vazhdimisht cilësinë e mësimdhënies. Disa nga këto parime janë:

- *Vlerësimi mbështet të nxënit*, nuk ka vetëm funksion matës, por shërben si mjet për të përmirësuar të nxënit e nxënësit dhe për të zhvilluar kompetencat gjuhësore.

- *Vlerësimi është i vazhdueshëm dhe i integruar në mësim* dhe realizohet natyrshëm gjatë gjithë procesit mësimor, në çdo aktivitet leximi, të foluri, dëgjimi apo shkrimi.

- *Vlerësimi bazohet në kompetencat e lëndës*, sepse mat jo vetëm njohuritë gjuhësore, por edhe aftësinë për të kuptuar, për të analizuar, për të interpretuar, për të gjykuar dhe për të krijuar tekste të ndryshme, për të shprehur mendime, ndjenja dhe qëndrime në mënyrë të qartë dhe të përshtatshme.

- *Vlerësimi është i drejtë dhe gjithëpërfshirës*, pasi merr parasysh ritmet dhe nevojat e ndryshme të nxënësve, stilin e të nxënit, nivelin gjuhësor individual, duke promovuar barazi dhe gjithpërfshirje.

- *Vlerësimi është i kuptueshëm dhe i shpjegueshëm për nxënësin*: Nxënësi duhet të dijë qartë çfarë pritet prej tij, si do të vlerësohet dhe për çfarë do të marrë vlerësim.

- *Vlerësimi nxit reflektimin dhe vetëvlerësimin*: Nxënësi përfshihet në procesin e vlerësimit, mëson të analizojë punën e vet, të dallojë pikat e forta dhe aspektet për përmirësim.

- *Vlerësimi përdor teknika dhe instrumente të larmishme*: Vlerësimi realizohet përmes teknikave të ndryshme: vëzhgim, prezantime, punë me shkrim, diskutime, projekte, vetëvlerësim dhe vlerësim nga bashkëmoshatarët.

- *Vlerësimi udhëzon mësuesin në përmirësimin e mësimdhënies*: Vlerësimi i jep informacion mësuesit për të reflektuar për metodat e përdorura, për të identifikuar vështirësitë e nxënësve dhe për të planifikuar ndërhyrje të përshtatura.

Llojet e vlerësimit në lëndën e gjuhës shqipe

Llojet e vlerësimit që mund të zbatohen në lëndën e gjuhës shqipe, janë:

a) Vlerësimi për të nxënë

Vlerësimi për të nxënë ose formues është vlerësimi që kryhet gjatë procesit të mësimdhënies për të monitoruar progresin e nxënësve dhe për t'i ndihmuar ata të përmirësohen. Qëllimi i këtij lloji vlerësimi nuk është vendosja e notave, por ofrimi i udhëzimeve për zhvillimin e mëtejshëm të nxënësve. Nëse përdoret siç duhet, vlerësimi për të nxënë përmirëson cilësinë e mësimdhënies dhe ndihmon nxënësit të arrijnë potencialin e tyre maksimal.

Qëllimet e vlerësimit për të nxënë janë:

- Zbulon boshllëqet në njohuri dhe aftësi, duke ndihmuar mësuesin të

përshtatë metodat dhe teknikat mësimore.

- Ndhmon nxënësit të kuptojnë gabimet e tyre dhe të mësojnë prej tyre, duke i bërë më të vetëdijshëm për përparimin e tyre.
- Ofron të dhëna të vlefshme për mësuesin që të modifikojë metodat e tij të mësimdhënies në mënyrë që të jenë më efektive.
- Kur nxënësit marrin komente dhe vlerësime të menjëhershme dhe konstruktive, ata ndihen më të inkurajuar për të përmirësuar arritjet e tyre.
- Ndhmon nxënësit të analizojnë dhe të vlerësojnë progresin e tyre, duke i bërë më të pavarur në të nxënit.
- I ndihmon nxënësit të kuptojnë kriteret e suksesit dhe të mësojnë nga njëri-tjetri.

Më poshtë jepen disa teknika të vlerësimit për të nxënë:

- Vlerësimi në proces gjatë hartimit të punëve me shkrim (teksteve).
- Pyetje gjatë orës së mësimin për të kontrolluar kuptimin.
- Detyra të shkurtra për të vlerësuar njohuritë e fituara.
- Vetëvlerësime nga nxënësit.
- Vëzhgime dhe diskutime të udhëhequra nga mësuesi.
- Komente të detajuara dhe konstruktive në vend të notave.

b) Vlerësimi i të nxënit

Vlerësimi i të nxënit është një lloj vlerësimi që kryhet në fund të një grupi orësh ose të një periudhe mësimore për të matur dhe për të vlerësuar arritjet përfundimtare të nxënësve. Ai përdoret për të përcaktuar se sa mirë i kanë përvetësuar nxënësit njohuritë dhe aftësitë e kërkuara nga programet lëndore.

Qëllimet e vlerësimit të të nxënit janë:

- Përcakton nivelin e njohurive dhe të aftësive të fituara nga nxënësit pas disa orësh mësimore, një periudhe, një viti shkollor ose një niveli arsimor.
- Përdoret për të vënë nota ose vlerësime që reflektojnë performancën e nxënësve.
- Ndhmon mësuesit të analizojnë dhe të përmirësojnë metodat e tyre pedagogjike.
- Shërben si bazë për të përcaktuar nëse një nxënës është i gatshëm të kalojë në një nivel më të lartë arsimor.
- Siguron të dhëna të qarta për arritjet mësimore të nxënësve për prindërit, stafin mësimor dhe politikëbërësit.

Më poshtë jepen disa teknika të vlerësimit të të nxënit:

- Kontroll njohurish dhe aftësish nga mësuesi (teste në fund të periudhës).
- Prezantime projektesh ku demonstrohen njohuritë e fituara nga nxënësit përgjatë një periudhe në një lëndë të caktuar.
- Testime të standardizuara kombëtare apo ndërkombëtare.

c) Vlerësimi diagnostikues

Vlerësimi diagnostikues është një lloj vlerësimi që bëhet në fillim të një

procesi mësimor (niveli arsimor, viti shkollor, kapitulli, orësh mësimore) me qëllim që mësuesi të kuptojë nivelin e njohurive, aftësive dhe nevojave të nxënësve. Ai e ndihmon mësuesin të përshtatë metodat dhe teknikat e tij në mbështetje të nxënësit.

Qëllimet e vlerësimit diagnostikues janë:

- *Identifikimi i njohurive dhe i aftësive ekzistuese të nxënësve:* Me anë të këtij vlerësimi përcaktohet se çfarë dinë nxënësit mbi një temë/grup temash të caktuara.

- *Zbulimi i dobësive në të nxënë:* Ky vlerësim i krijon mundësi mësuesit të identifikojë vështirësitë që mund të kenë nxënësit nga vitet/kapitujt/orët e mëparshme.

Më poshtë jepen disa instrumente të vlerësimit diagnostikues:

- Një test i shkurtër për të parë njohuritë dhe aftësitë kryesore të nxënësve në një lëndë ose në një grup temash mësimore.

- Pyetje të hapura për të parë sa kanë përvetësuar nxënësit njohuri dhe aftësi të caktuara ose sa janë të familjarizuar me to.

Karakteristikat kryesore të vlerësimit diagnostikues:

- Nuk përdoret për të vlerësuar nxënësit me notë. Rezultatet e këtij vlerësimi nuk ndikojnë në vlerësimin përfundimtar të nxënësit.

- Përdoret për të përmirësuar mësimdhënien. Mësuesi e përdor për të identifikuar nivelin e nxënësve dhe për të ndërtuar punën e tyre në të ardhmen.

- Ndhmon në krijimin e planeve të personalizuara të të nxënësit dhe për të ndërtuar punë të diferencuar me nxënësit.

ç) Vetëvlerësimi

Vetëvlerësimi është një proces në të cilin nxënësit reflektojnë për përparimin e tyre në të nxënë, vlerësojnë punën e tyre dhe identifikojnë pikat e forta dhe fushat ku kanë nevojë për përmirësim. Ky lloj vlerësimi ndihmon në zhvillimin e autonomisë dhe të përgjegjësisë për të nxënësit.

Qëllimet e vetëvlerësimit janë:

- Ndhmon nxënësit të kuptojnë se si mësojnë dhe çfarë duhet të përmirësojnë. Gjithashtu, ky vlerësim rrit ndërgjegjësimin e nxënësve për të nxënë.

- I nxit nxënësit të analizojnë punën e tyre, të reflektojnë dhe të përmirësohen.

- Rrit motivimin dhe përgjegjësinë e nxënësve. Duke vlerësuar progresin e tyre, nxënësit ndihen më të angazhuar më të motivuar për të arritur rezultate më të mira.

- Ndhmon në vendosjen e qëllimeve personale. Nxënësit mund të përcaktojnë qëllime të qarta dhe të punojnë për t'i arritur ato.

- Përmirëson vetëbesimin e nxënësve, i ndihmon ata të kuptojnë se janë të aftë të përmirësohen dhe të zhvillojnë një qasje më pozitive ndaj të nxënësit.

Më poshtë jepen disa teknika të vetëvlerësimit:

- Fletë reflektimi, ku nxënësit u përgjigjen pyetjeve, si: *Çfarë kam mësuar?*

Çfarë më ka ndihmuar më shumë? Çfarë mund të bëj më mirë?

- Vetëvlerësimi duke përdorur rubrika, ku nxënësit vlerësojnë punën e tyre sipas kriterëve të përcaktuara.
- Ditarët e të nxënësve, ku nxënësit mund të mbajnë shënime për arritjet dhe pikat e dobëta të tyre gjatë procesit mësimor.
- Vetëvlerësimi me shkallë vlerësimi, i cili u jep mundësi nxënësve të vlerësojnë veten duke përdorur shkallë nga 1 në 5, ose nga “Jo mirë” në “Shumë mirë”.
- Krahasimi i një detyre të mëparshme me një të re, për të parë ndryshimet.
- Etj.

d) Vlerësimi i nxënësve nga njëri-tjetri

Vlerësimi i nxënësve nga njëri-tjetri ose vlerësimi mes bashkëmoshatarëve është një proces në të cilin nxënësit vlerësojnë punën e njëri-tjetrit duke u bazuar në kriterë të qarta dhe objektive.

Qëllimet e këtij vlerësimi janë:

- Nxënësit zhvillojnë aftësitë e të menduarit në mënyrë kritike. Ata mësojnë të analizojnë dhe të japin komente konstruktive për punën e tjetrit.
- U krijon mundësi nxënësve të ndihmojnë njëri-tjetrin në procesin e të nxënësve.
- Nxënësit bëhen më të vetëdijshëm për cilësinë e punës dhe për mënyrat se si mund të përmirësojnë punën e tyre.
- Nxënësit ndihen të përfshirë dhe më të përgjegjshëm për cilësinë e mësimit të tyre.

Disa teknika ose instrumente të vlerësimit të nxënësve nga njëri-tjetri janë:

- *Dy pozitive dhe një sugjerim:* Nxënësit identifikojnë dy gjëra që janë bërë mirë dhe një aspekt që mund të përmirësohet nga tjetri.
- *Rubrikë vlerësimi:* Nxënësit përdorin një rubrikë të përgatitur nga mësuesi për të vlerësuar punën e shokëve të tyre.
- *Shkrimi i komenteve:* Nxënësit shkruajnë komente për punën e njëri-tjetrit duke përdorur pyetje, si: *Çfarë funksionon mirë? Çfarë mund të përmirësohet? Çfarë sugjerimesh keni?*
- *Diskutimi në grupe të vogla:* Nxënësit ndajnë punën e tyre dhe komentojnë për punët e njëri-tjetrit në një mjedis bashkëpunues.

Vlerësimi i nxënësve me aftësi të kufizuara

Vlerësimi i nxënësve me aftësi të kufizuara duhet të sigurojë që ata të kenë mundësinë të shprehin njohuritë dhe aftësitë e tyre në përmbushje të rezultateve të të nxënësve të planeve edukative individuale (PEI). Për këtë arsye, mësuesi duhet të përshtatë detyrat dhe veprimtaritë vlerësuese sipas mundësive dhe nevojave individuale të këtyre nxënësve.

Këto përshtatje mund të përfshijnë:

- Ndryshimin e formateve të pyetjeve dhe të përgjigjeve si, për shembull,

ofrimin e një versioni të thjeshtuar të një pyetjeje (bazuar në pika kryesore) në vend të një kërkesë të gjatë.

- Modifikimin e veprimtarive vlerësuese, duke thjeshtuar gjuhën e përdorur ose duke ndryshuar formatin e pyetjeve për t'iu përshtatur më mire aftësive të nxënësit.

- Përshtatjen e procesit të vlerësimit, si: dhënien e kohës shtesë, ofrimin e pushimeve të ndërmjetme apo përdorimin e teknologjive ndihmëse.

- Përshtatjen e udhëzimeve, duke i bërë ato më të qarta dhe të personalizuar për nxënës me vështirësi në komunikim ose me nevoja të tjera specifike.

Procedurat dhe teknikat e vlerësimit për këta nxënës duhet të diskutohen në mënyrë të rregullt me prindërit dhe mësuesit ndihmës, duke siguruar informimin e tyre..

8. Burimet dhe materialet mësimore

Burimet dhe materialet mësimore janë të gjitha mjetet që përdoren në procesin e mësimdhënies dhe të të nxënësve për të mbështetur përvetësimin e kompetencave gjuhësore dhe të kompetencave kyç. Ato përfshijnë si burime të shtypura dhe digjitale, ashtu edhe mjete pamore, dëgjimore dhe praktike, të cilat ndihmojnë në përmbushjen e rezultateve të të nxënësve dhe në aktivizimin e nxënësve në mënyrë të kuptimshme e të angazhuar.

Dobitë kryesore të burimeve të të nxënësve janë:

- Pasurimi i cilësisë së mësimdhënies dhe nxitja e nxënësve për të mësuar.

- Lehtësimi i procesit të të kuptuarit të njohurive dhe të koncepteve gjuhësore ose i procesit të përmbushjes së rezultateve të të nxënësve.

- Sigurimi i qartësisë dhe i saktësisë në paraqitjen dhe përpunimin e informacionit.

- Nxitja e angazhimit aktiv të nxënësve në të katër aspektet e gjuhës: të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit dhe të shkruarit.

- Mbështetja e mësimit gjithëpërfshirës dhe të personalizuar, duke respektuar nevojat dhe stilet e ndryshme të të nxënësve.

- Sigurimi i ruajtjes dhe i transferimit të njohurive dhe të aftësive gjuhësore.

Burimet dhe materialet mësimore që mund të përdoren në gjuhën shqipe, janë:

- Teksti shkollor (së bashku me fletoren e punës), i cili është një nga materialet mësimore që mund të përdoren në orën e mësimit.

- Tekste të tjera letrare dhe joletrare në bibliotekën e shkollës (përralla, tregime, poezi, letra, lajme, dialogë, ese, artikuj etj.).

- Fjalorë dhe udhëzues gramatikorë dhe drejtshkrimorë (kryesisht online).

- Burime digjitale: platforma interaktive, video edukative, regjistrime zanore, faqe interneti për lexim dhe shkrim, aplikacione gjuhësore etj.

- Materiale të krijuara nga mësuesi: fletë pune, kartela gjuhësore, ushtrime për diktimit ose redaktim, pjesë për përpunim, pyetësorë, modele etj.

- Punime të nxënësve, si p.sh.: ditarë leximi, punë me shkrim, postera, prezantime etj.
 - Mjete pamore: tabela për strukturën e tekstit ose për klasat e fjalëve, ilustrime, skema, diagrame, grafikë etj.
- Mësuesi zgjedh burimet dhe materialet në varësi:

- të rezultateve të të nxënësve që synon të përmbushë,
- të mjedisit të klasës dhe veçorive të nxënësve,
- të përmbajtjes tematike dhe llojit të tekstit që punohet.
- të nevojës për larmi, ndihmë vizuale ose gjuhësore, ose për zgjidhje praktike.

Përdorimi i teknologjisë në lëndën e gjuhës shqipe

Përdorimi i teknologjisë në lëndën e gjuhës shqipe shërben si mjet mbështetës dhe nxitës për të përmirësuar cilësinë e të nxënësve, për të rritur motivimin e nxënësve dhe për të zgjeruar burimet e të mësuarit përtej tekstit shkollor tradicional. Teknologjia ndihmon në zhvillimin e kompetencave gjuhësore përmes mjeteve interaktive, mjediseve bashkëpunuese dhe formave të reja të krijimit dhe të përpunimit të teksteve.

Disa nga format e përdorimit të teknologjisë në procesin mësimor janë:

- Përdorimi i platformave digjitale për lexim dhe ushtrime gjuhësore (fjalëkryqe interaktive, kuize (pyetje të shpejta), redaktime online).
 - Krijimi i prezantimeve me *PoëerPoint*, *Canva* ose mjete të tjera ngjashme.
 - Realizimi i projekteve kurrikulare ose ndërkurrikulare me përdorimin e teknologjisë
 - Leximi online, ku nxënësit lexojnë një tekst digjital, bëjnë një përmbledhje dhe e ndajnë përmes *blog*-ut të klasës ose forumeve digjitale.
 - Dëgjimi i teksteve audio dhe shikimi i materialeve video për zhvillimin e të kuptuarit të dëgjimit dhe të të folurit.
 - Përdorimi i mjeteve për bashkëpunim në kohë reale (p.sh.: *Google Docs*, *Padlet* etj.) për të ndarë ide, për të redaktuar tekste në grup dhe për të diskutuar nxënësit me njëri-tjetrin.
 - Kërkimi në internet për burime të përshtatshme letrare ose informative, duke mësuar njëkohësisht si të vlerësohen dhe si të citohen burimet.
- Mësuesi udhëzon përdorimin e teknologjisë jo si qëllim në vetvete, por si mjet për zhvillimin e kompetencave të lëndës. Ai kujdeset që përdorimi i saj të jetë i qëllimshëm, i sigurt dhe në përputhje me moshën dhe nivelin e nxënësve, duke ndërtuar një kulturë digjitale etike dhe të përgjegjshme. Në këtë proces, mësuesi nxit qasjen kritike dhe krijuese të nxënësve ndaj burimeve online dhe i udhëzon ata të përdorin teknologjinë për të ndërtuar kuptim, për të komunikuar në mënyrë të efektshme dhe për të bashkëpunuar me të tjerët në mjedise të sigurta digjitale.

9. REKOMANDIME

Programi i gjuhës shqipe bazohet në Kornizën Kurrikulare të Arsimit Parauniversitar, në kurrikulën bërthamë, në planin mësimor të arsimit bazë, si dhe në rekomandimet më të fundit të Bashkimit Europian për arsimin. Si i tillë, ky dokument u shërben mësuesve të gjuhës shqipe, autorëve të teksteve shkollore, hartuesve të testeve kombëtare, prindërve dhe vetë nxënësve si një udhëzues për përmbajtjen, organizimin dhe zhvillimin e procesit mësimor.

Kjo rubrikë përmban disa rekomandime praktike për zbatuesit e programit, me synimin që të sigurohet efektiviteti i zbatimit të tij dhe të sigurohet që të gjitha palët e përfshira të kontribuojnë në përmbushjen e qëllimeve të lëndës së gjuhës shqipe, duke nxitur përdorimin e metodave bashkëkohore, përzgjedhjen e materialeve të përshtatshme, zhvillimin e kompetencave gjuhësore dhe përfshirjen aktive të nxënësve në procesin mësimor.

Rekomandime për mësuesit

- Planifikoni mësimin duke marrë parasysh ritmet dhe nevojat individuale të nxënësve, përfshirë ata me nevoja të veçanta dhe me prirje të veçanta gjuhësore e krijuese.
- Krijoni mundësi që nxënësit të zhvillojnë aftësitë bazë gjuhësore, përfshirë njohjen e shkronjave, shqiptimin, ndarjen në rrokje, dekodimin dhe rrjedhshmërinë. Këto aftësi janë të rëndësishme për të ngushtuar boshllëqet në mundësitë për të nxënë.
- Punoni çdo orë mësimi për zhvillimin e kompetencave të të folurit, të dëgjuarit, të lexuarit dhe të shkruarit përmes situatave të jetës reale dhe punës me tekste autentike e funksionale.
- Integroni njohuritë dhe aftësitë e gjuhës shqipe me fusha të tjera të të nxënësve, kryesisht me gjuhët e huaja, për nxënie holistike dhe për arsye që njohuritë dhe aftësitë gjuhësore janë të transferueshme.
- Zhvilloni te nxënësit dashurinë për leximin duke përzgjedhur vepra letrare dhe joletrare me cilësi të lartë, duke lexuar me zë në klasë, duke krijuar mundësi të vazhdueshme dhe motivim për lexim të pavarur në shkollë dhe jashtë saj.
- Krijoni mundësi që nxënësit të lexojnë një përzgjedhje të larmishme tekstesh autentike nga gjini, kultura dhe periudha të ndryshme.
- Përdorni metoda të ndryshme mësimore, kryesisht të të nxënësve aktiv, bashkëpunues dhe të personalizuar, që marrin parasysh nevojat, ritmet dhe stilet e të nxënësve të çdo nxënësi.
- Krijoni hapësira dhe mundësi të shpeshta që nxënësit të diskutojnë dhe të shkruajnë rreth teksteve që lexojnë, në mënyrë që të zhvillojnë mendimin kritik.
- Kujtoni që leximi i teksteve cilësore nga nxënësit është themel për zhvillimin e aftësive të shkrimit efektiv.
- Krijoni mundësi që nxënësit të ekspozohen ndaj teksteve të ndërlikuara dhe sfiduese në nivelin e klasës dhe më lart, me mbështetje të përshtatshme, në funksion të pritshmërive të larta për të gjithë nxënësit.

- Mbani në konsideratë gjatë punës suaj faktin që zhvillimi i aftësisë për të shkruar kërkon praktikë të rregullt në forma dhe gjini të ndryshme, mundësi për t'iu drejtuar lexuesve të ndryshëm dhe udhëzime të vazhdueshme për fjalorin dhe përdorimin e rregullave të gjuhës standarde.
- Siguroni mundësi të barabarta për pjesëmarrje dhe përfshirje në të gjitha veprimtaritë gjuhësore, për të gjithë nxënësit, përfshirë ata të pakicave kombëtare dhe të grupeve në nevojë.
- Përdorni tekste të ndryshme letrare dhe joletrare, të përshtatshme për moshën, interesat dhe nivelin e klasës, që nxisin të menduarit kritik dhe krijues.
- Jepuni nxënësve mundësi të shumta për të komunikuar, për të diskutuar, për të shprehur mendimin dhe për të reflektuar për përvojat e tyre përmes gjuhës.
- Punoni me nxënësit për të ndërtuar njohuri mbi funksionimin e sistemit gjuhësor të shqipes (gramatikë, drejtshkrim, fjalëformim, leksik) të lidhura me përdorimin praktik.
- Përdorni vlerësimin formues dhe vlerësimin në proces (në projekte, në punë me shkrim) në mënyrë të vazhdueshme për të ndjekur përparimin e nxënësve, për t'i udhëzuar drejt përmirësimit dhe për të reflektuar mbi mësimdhënien.
- Përdorni platforma digjitale interaktive dhe mjete teknologjike për të mbështetur zhvillimin e kompetencave gjuhësore.
- Krijoni një mjedis të sigurt, gjithëpërfshirës dhe mbështetës, ku nxënësit ndihen të vlerësuar dhe të inkurajuar për të shprehur mendimet e tyre lirshëm. Konsiderojini prindërit si partnerë të rëndësishëm në zhvillimin e aftësive të nxënësve për të lexuar, shkruar, folur dhe për të dëgjuar.
- Zbatoni gjatë procesit mësimor qasjen socio-emocionale, e cila mund të përmirësojë rezultatet e të nxënësve, qëndrimet dhe sjelljet, si dhe të zvogëlojë shqetësimet emocionale. Nxënësit duhet të mësojnë të njohin veten nëpërmjet teksteve (vetëdije), të përballen me vështirësitë që sjellin tekstet sfiduese (vetëmenaxhim), të përshtatin gjuhën sipas audiencës dhe qëllimit (ndërgjegjësim social), të reflektojnë për zgjedhjet e personazheve (vendimmarrje e përgjegjshme), të bashkëpunojnë me respekt me bashkëmoshatarët (aftësi ndërpersonale).
- Përzgjidhni tekste letrare dhe joletrare që ushqejnë vlerësimin për artin, bukurinë dhe të vërtetën, duke ndihmuar nxënësit të kuptojnë më mirë përvojën njerëzore nga këndvështrime të ndryshme.

Leximi, diskutimi dhe shkrimi i prozës dhe i poezisë cilësore i ndihmon nxënësit të zhvillojnë empatinë, ndjenjën e vlerave të përbashkëta të trashëgimisë letrare, si dhe të formësojnë një mendim të pavarur, të thelluar dhe kritik për veten dhe botën.

- Konsultoni dhe zbatoni udhëzuesit kurrikularë të lëndës së gjuhës shqipe, në përputhje dhe me nevojat e klasës suaj.

Plani mësimor

Nr.	Shpërndarja e përmbajtjes së lëndës gjatë vitit shkollor			
	Tematika sipas kapitujve	Temat Shtator - dhjetor	Temat Janar - mars	Temat Prill-qershor
1	1. Të dëgjuarit dhe të folurit 15 orë	1. Dëgjojmë, flasim.		Java I
2		2. Dëgjojmë, flasim.		Java I
3		Ushtrohuni		
4		3. Dëgjojmë, flasim.		
5		Mësojmë		
6		4. Dëgjojmë, flasim.		
7		Teknologjia		
8		5. Në ekskursion.		
9		Ushtrohuni		
10		6-7 Peisazhi i pyllit të		
11		zgjuar - Dritëro Agolli		
12		8. Dëgjojmë, flasim.		
13		9. Dëgjojmë, flasim.		
14		Ushtrohuni		
15		10. 11 Tekstet ndryshojnë nga njëri - tjetri		
16	12. Dëgjojmë, flasim.			
17	Ushtrohuni			
18	13. Dëgjojmë, flasim.			
19	Ushtrohuni			
20	14. Dëgjojmë, flasim.			
21	15. Interneti dhe shpërndarja e informacionit			
22	2. Të lexuarit e teksteve letrare dhe joletrare 60 orë			
23		1-2. Naim Frashëri.		
24		Atdheu. Kthimi i		
25		Skënderbeut në Krujë		
26		3. Asdreni. Pamje		
27		4. Gavril Dara . Qiparizi dhe molla e bardhë		
28		5-6. Ndre Mjeda. Zoga		
29		7. Andon Zako Çajupi.		
30		Fshati im		
31		8-9. Jeronim de Rada.		
32		Këngë për vdekjen e Skënderbeut		
33	10. Pashko Vasa. Jetesa e shqiptarit			
34	11. Mihal Grameno.			

27		Lufta e Mashkullorës		
28		12-13. N. Frashëri, La Fonten, Krillov – Fabula		
29		14. Fan. S. Noli. Dita e		
30		flamurit		
31		15. Fishta. Gjuha Shqipe		
32		16. Migjeni. Zoti të dhashtë		
33		17-18. Lazgush Poradeci.		
34		Kroi i fshatit tonë.		
35		Dremit liqeri		
36		19 -20. Mitrush Kuteli. Fuqia e Mujit		
37		21. Populli.		
38		Kënga e Dhoqinës		
39		22. Xhonatan Suift. Në qytetin e liliputëve		
40		23 - 24. Daniel Defo.		
41		Robinsoni në ishull dhe		
42		“peshorja “ e tij		
43		25. Zhyl Vern. Në balonë		
44		26 - 27. Xhek London.		
45		Kushtrimi i të parëve		
46		28 - 29. Mark Tuen. Tomi		
47		dhe Haku marrin një ftesë		
48		30 - 31. Edmond de Amiçis.		
49		Mirënjohja		
50		32 - 33. Antuan De Sent Ekzyperri. Princi dhe Lulja		
51		34 - 35. Odhise Grillo.		
52		Serafina		
53		36 - 37. Ferenc Molnar.		
54		Djemtë e rrugës Pal		
55		38. Naum Prifti. Bulina		
56		39 - 40. Ismail Kadare.		
57		Kështjella. Magjia		
58		41. Ana Frank. Pjesë nga		
59		ditari i Ana Frank		
60		42 - 43. Ernest Heminguej.		
61		Krenaria e toreadorit		
62		44 - 46. Xhani Rodari. Shtëpia fluturuese		
63		Shtëpia fluturuese		
64		47. Shtëpia fluturuese.		
65		Kuptojmë dhe		
66		analizojmë48 - 49. Homeri.		
67		Akili mund Hektorin		
68		50 - 51. Uilliam Shekspir.		
69		Jul Çezari		
70		52 -54. Frederik Shiler. Vilhelm Tel		
		55.Kristo Floqi (V. e interes)		

Fillon periudha janar – mars

	Tematika sipas kapitujve	Temat Shtator - dhjetor	Temat Janar - mars	Temat Prill-qershor
71	Vazhdim		56. Kristo Floqi.	Java I
72	2.Të lexuarit e teksteve letrare dhe joletrare		Vëllazëri e interes	Java I
73			57 - 58. Aleksandër Mojsiu.	
74			Debutimi im në Burgteatër	
75	60 orë		59 - 60. Spiro Çomora. Karnavalet e Korçës	
76	3.Të krijuarit e teksteve letrare dhe joletrare		1-2 Krijojmë në prozë apo në poezi	
77			3-4. Si të përshkruajmë Ismail Kadare. Rugova	
78			5. Teknika krijimi	
79	15 orë		6 -7. Intervista si krijim	
80			8-9. Shkrimi paraqitës. Referati	
81			10. Teksti shkencor	
82			11. Teknika e përmbledhjes së një teksti. Nonda Bulka	
83			12. Petro Marko.	
84			Përmbledhja e një teksti	
85			13-14. Krijimi me fakte Historike.	
86			Moikom Zeqo	
87			15. Përdorimi i fjalëve të huaja	
88				
89				
90				
	4.Përdorimi i drejtë i gjuhës letrare			
	60 orë			
91			1 - 2 Përdorimi i drejtë fjalëve në gjuhë të huaj (drejtshkrim)	
92				
93			3 - 4. Klasat e fjalëve	
94				
95			5. Emri	
96				
97			6. Emri. Trajta dhe gjinia	
99			7. Ushtrime	
99				
100			8 - 9 Numri i emrit	
101			10 - 11. Rasat dhe lakimi i emrit	
102			12. Përemri dhe llojet e tij	
103			13 -14 Përemri lidhor dhe pronor	
104				
105				

106			15 Përemri pyetës	
107			16 Përemri pyetës	
108				
109			17-18. Përsëritje. Ushtrime	
110				
111			19 -20 Folja dhe kohët e saj	
112				
113			21 - 22. Zgjedhimi i foljeve.	
114			Foljet ndihmëse	
115				
116			23 - 24. Mënyra dëftore, lidhore	
117				
118			25. Format e pashtjelluara. Skeda	
119				
120			26 -27. Përsëritje. Ushtrime	
121				
122			28 -30. Ndajfolja dhe Drejtëshkrimi i saj	
123			31 -32. Lidhëzat dhe Drejtëshkrimi i tyre	
124				
125			33 -34. Parafjala dhe	
126			Drejtëshkrimi i saj	
127				
128			36. Fjala dhe përbërësit e saj	
129				
130			37-38. Fjalë të parme dhe jo të parme. Rrënja e fjalës	
			39-40. Fjalët e thjeshta dhe të përbëra	

Fillon periudha prill- qershor

	Tematika sipas kapitujve	Temat Shtator dhjetor	Temat Janar mars	Temat Prill-qershor
131	Vazhdim 4.Përdorimi i drejtë i gjuhës letrare 60 orë			41-42 Fjalja. Fjalja dhe përbërësit e saj. Llojet e fjalisë
132		Llojet e fjalisë sipas kumtimit.		
133		Fjalja e thjeshtë dhe e përbërë		
134		46 - 47. Kryefjala		
135		48 -51 Kallëzuesi. Skedë		
136		52-57 Përcaktori.		
137		Kundrinori. Rrethanori		
138		58 - 59 Drejtëshkrim.		
139		Përdorimi i shkronjës së madhe.		
140		Drejtëshkrimi i zanoreve		
141				
142				
143				
144				
145				
146				
147				
150			60. Fusha leksikore e fjalës	

Shënim: 150 orë mësimore

25 orë në dispozicion të mësuesit

(mësuesi i shpërndan për:

përsëritje, përforcim mësimi, teste,

diktim, hartim, orë letrare etj.).

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: Dëgjojmë, flasim (2 orë) Kompetenca: Të dëgjuarit dhe të folurit për qëllime të ndryshme.	Situata e të nxënit: 1. Si i kaluat pushimet? (ora e parë). 2. Pse duhet bëjnë biseda të sakta, pse duhet të dëgjojnë me kujdes e më pas të flasin? (ora e parë).
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja dëgjon, flet dhe përgjigjet qartë dhe me logjikë për pyetjet që i bëhen; komenton mbi të situatat e ndryshme të të dëgjuarit dhe të folurit; kupton rëndësinë e proceseve, analizon leximin e frazave të dialogjeve dhe i krahason me shokët.	Fjalë kyçe: të dëgjuarit, të folurit, të komunikuarit teknika teknologji
Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqe 5, 6, 7; figurat ndihmojnë mësuesit, nëse ata kanë në klasë një aparat projektimi. Mjetet: fletore, laps, stilolaps, libër	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Dialogje që lidhen me shoqërinë, kulturën, shkencën dhe teknologjinë.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: bisedë e lirë, diskutime të ndryshme për krahasimin e llojit të bisedave, dallimin e tyre; a) të folurit e bashkëbisedueve. b) përmendjes së emërtimeve të institucioneve. c) përmendjes së emrit të bashkëfolësit. Lexohen nga nxënësit si në teatër bisedat telefonike.	
Organizimi i orës së mësimin (2 orë). Njohuritë e reja Flasim, dëgjojmë... Flasim, dëgjojmë dhe përgjigjemi. Përgjigjemi më mirë dhe me edukatë, kur e kuptojmë folësin. Të dëgjuarit, të folurit ndërmjet nesh, realizohet me teknika të ndryshme që përparojnë çdo ditë. Shembull A. (mësuesja me një nxënësi) - Alo! Stadiumi "Air Albania"? - Po. Urdhëroni. - Ju lutem, jam një tifoz i futbollit. A mund të më thoni, nëse ka bileta... - Ka bileta, por vetëm në tribunën anësore. - Po për tribunën përballë saj? - Jo, më vjen keq. - Faleminderit zonjë, mirupafshim... Mësuesja komenton, të folurit, përshëndetjet, edukatën në bisedë. Më pas lexohet nga nxënësit shembulli B. Në diskutim nxiten përgjigje korrekte të pyetjeve. Flitet për mënyrat e komunikimit. Kur bie telefoni, ai të cilin e thërrasin, thotë i pari: "alo", "urdhëroni", "po", "ju lutem"... etj. Situata tjetër, që dallon nga leximet A dhe B, sepse është bisedë zyrtare. Mësuesja tregon për rëndësinë e shpikjeve të mëdha, të telefonit, i cili është edhe mjet kryesor në bisedat jo të drejtpërdrejta. Ajo i nxit nxënësit të dallojnë evolucionin e teknologjisë. Thekson: të dëgjojnë, të flasin dhe të përgjigjen saktë kur pyeten për diçka.	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Nxënësit duhet të lexojnë bukur me intonacion tekstet në role, sipas dialogjeve të dhënë në libër etj. Lexim individual apo në dialog (dyshe) dhe aktivizim i shumë nxënësve në orën e mësimin. Komentohet biseda, mënyra e prezantimit në një bisedë zyrtare etj. Mësuesi ndalet te ushtrimi 3, faqe 7, diskuton si e kuptojnë ata llojin e bisedës	
Detyrë shtëpie. Ushtrimi 4 faqe 7 dhe kërkim në internet për shpikjen e telefonit.	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: Dëgjojmë, flasim për emisionet e ndryshme (2 orë). Kompetenca: Të dëgjuarit dhe të folurit për qëllime të ndryshme, me tolerance ndaj njëri – tjetrit.	Situata e të nxënësve: Çfarë kuptoni nga biseda e Verës me Mirën, e Gentës me Andin. Pse ka rëndësi që bisedat, mendimet të shprehen qartë, në mënyrë të drejtpërdrejtë? Në orën e dytë: sim und të jeni të saktë në bisedë? Si veproni për të folur bukur?
Rezultatet e të nxënësve të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja merr njohuritë sa më saktë dhe bindshëm; dëgjon, flet dhe përgjigjet qartë dhe me logjikë për pyetjet që i bëhen; jep mendime të ndryshme të lira, pa u kushtëzuar nga të tjerët; komenton mbi të situatat e ndryshme të të dëgjuarit dhe të folurit; kupton rëndësinë e dëgjimit dhe të folurit me saktësi për njohjen e përmbajtjes.	Fjalë kyçe: të dëgjuarit, të folurit, të komunikuarit të kuptuarit shmangie konflikti mesazh zanor radio television muzikë klasike
Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 8 -11; figurat do të jenë në skeda të veçanta, që të mund të projektohen. Mjetet: fletore, laps, stilolaps, libër	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Biseda - dialogje qytetare mes shoqesh: lidhja me shoqërinë, familjen, kulturën.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: bisedë e lirë, diskutime të ndryshme, mendime, opinione të nxënësve ose folësve, për një temë të caktuar; vihen nxënësit të lexojnë bukur si në teatër bisedat e librit.	
Organizimi i orës së mësimin (2 orë). Njohuritë e reja Flasim, dëgjojmë... Flasim, dëgjojmë, kuptojmë dhe shkruajmë. Flasim, dëgjojmë dhe përgjigjemi. Përgjigjemi më mirë dhe me edukatë, kur e kuptojmë folësin. Të dëgjuarit, të folurit ndërmyjet nesh, realizohet me teknika të ndryshme që përparojnë çdo ditë. Shembull A. (mësuesja me një nxënëse) ...Vera: - Mariza Ikonomi është këngëtarja më e mirë. Mira: - Për mua, jo. Jonida nga Tirana më duket se është më e ëmbël si këngëtare. Ajo e ndien këngën dhe është shumë e këndshme në skenë. Apo jo, Vera? ...Po, megjithatë, s'kemi pse grindemi për këngëtarët. Mësuesja komenton, të folurit, përshëndetjet, edukatën në bisedë. Më pas lexohet dialogu me zë nga nxënësit... Tregohet rëndësia e mesazhit zanor. Mësuesja nxit nxënësit të dallojnë termat e përdorura, rëndësinë e bisedave nga këndvështrimi i: atdhedashurisë, të të ndjerit të muzikës, këngëve, bashkë me ata që janë larg atdheut...	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Nxënësit duhet të lexojnë bukur me intonacionin e duhur tekstet në role, sipas dialogjeve të dhëna në libër etj. Ata vlerësohen për leximin individual apo në dialog (dyshe) dhe sipas aktivizimit gjatë orës së mësimin.	
Detyrë shtëpie Ushtrimi 3 faqe 11 në libër.	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: Dëgjojmë, flasim për emisionet e ndryshme Kompetenca: Të dëgjuarit dhe të folurit për qëllime të ndryshme, me tolerance ndaj njëri – tjetrit.	Situata e të nxënit: Çfarë kuptoni nga biseda e Verës me Mirën, e Gentës me Andin. Pse ka rëndësi që bisedat, mendimet të shprehen qartë? Në orën e dytë: si mund të jeni të saktë në bisedë? Si veproni për të folur bukur?
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja Merr njohuri më të thelluara në mësim për të dëgjuarit dhe të folurit; mëson se këto procese me zhvillimin e teknologjisë përparojnë çdo ditë; kupton që mesazhi është informacioni, që jepet me fjalë nëpërmjet të folurit, që kalon nga dhënësi (emetuesi) te marrësi (receptori); nxitet për kërkim për të mësuar më shumë për radion, televizionin dhe rëndësinë e tyre.	Fjalë kyçe: dhënës emetues marrës receptor valë zëri intonacion kufje mikrofon
Burimet dhe materialet didaktike: Libri, faqet 12 -14; radio portative, telefon celular, kufje, mikrofon. Mjetet: fletore, laps, stilolaps.	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë, me teknologjinë moderne me objektet moderne për rritjen e cilësisë së dëgjimit e kulturën.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: Bisedë e lirë, për të kuptuar dallimin midis folësit dhe dëgjuesit; integrimi me njohuritë e marrë më përpara në fushën e gjuhës, ndihma e teknologjisë.	
Organizimi i orës së mësimimit (2 orë). Njohuritë e reja Flasim, dëgjojmë... Mësuesi shpjegon: Të dëgjuarit, të folurit dhe teknologjia Në një bisedë që zhvillohet në një mjedis çfarëdo, ka gjithmonë një folës dhe një dëgjues. Folësi flet dhe dëgjuesi dëgjon. Dëgjuesi i mirë i kupton menjëherë fjalët e folësit. Dëgjuesi mund t'i bëjë pyetje folësit, për të sqaruar diçka që nuk e ka kuptuar. Gjuha shqipe ka shumë rregulla. Kujton që emrat kanë dy gjini: mashkullore dhe femërore. ...Që të flisni bukur dhe me pasion gjuhën shqipe, duhet të njihni mirë gjininë e emrave. Rëndësi të madhe ka përdorimi i foljeve. Gjuha e folur dhe e shkruar ndihmon komunikimin e njerëzve. Zhvillohen ushtrimet 1 dhe 2, që komentojnë figurën e faqes 10... 1. Kush është folësi në figurë? Po dëgjuesi? Çfarë i thotë Genta, Andit? Ku ndodhen personat që komunikojnë ... Cilat janë rolet e dëgjuesit dhe folësit 2. Lajmi kalon nga folësi te dëgjuesi. Mendoni dhe tregoni si arrin informacioni (lajmi) nga folësi te dëgjuesi? Mësuesi ndalet edhe te teknologjia. 3. Mesazhet me letër dhe mesazhet zanore.	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Vlerësohen sa kuptojnë dallimin midis folësit dhe dëgjuesit, integrimin të njohuritë e marrë më përpara në fushën e gjuhës dhe ndihmën që jep teknologjia.	
Detyrë shtëpie Ushtrimi 3 faqe 11 në libër.	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: Në ekskursion (1 orë). Kompetenca: Shfaqja lirshëm e dëshirave për të arritur një mendim të përbashkët.	Situata e të nxënësve: Pse duhet të flisni me njëri - tjetrin, të shfaqni mendimet të tregoni dëshirat e veçanta, për të arritur një qëllim të caktuar? Si arrini të vendosni ku do të shkoni, cilin qytet do të vizitoni?
Rezultatet e të nxënësve të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja Thellohet në proceset e të dëgjuarit dhe të folurit; mëson se këto procese me zhvillimin e teknologjisë përparojnë çdo ditë; kupton që mesazhi është informacioni, që jepet me fjalë nëpërmjet të folurit, që kalon nga dhënësi (emetuesi) te marrësi (receptori); Kërkon më shumë për radion, televizionin.	Fjalë kyçe: dhënës emetues marrës receptor valë zëri intonacion kufje mikrofon
Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 15 -16; albume me fotografi nga mali i Dajtit, Berati, Gjirokastra etj. Mjetet: fletore, laps, stilolaps.	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me gjuhën, shoqërinë, teknologjinë modern.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: Bisedë e lirë, për të kuptuar dallimin midis folësit dhe dëgjuesit; integrimi me njohuritë e marrë më përpara në fushën e gjuhës, ndihma e teknologjisë.	
Organizimi i orës së mësimimit (2 orë). Njohuritë e reja Flasim, dëgjojmë... Mësuesi/sja shpjegon se si do të vendosin për të bërë një ekskursion. Ku? Ndalet te rubrika mësojmë: Kur flisni bukur me argumente bindëse, është mënyrë e mirë të shprehuri, që përdoret kur duam të mbrojmë ose të kundërshtojmë diçka. • Një shpjegim i saktë, një fakt konkret, një dëshmi ose gjë e veçantë mund të shërbejnë si argument për të bindur të tjerët. • Të folurit me fjali të sakta dhe me argumente e shembujt konkretë, për një problem të caktuar, duhet të renditen me logjikë. Plotësohen pyetjet: 1, 2, 3 me pyetje dhe përgjigje të nxënësve duke komentuar faqen 15. Përcillet ky kujdes te nxënësit: Kur flisni për të shfaqur një mendim, shpreheni qartë atë dhe argumentojeni.	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Bëhet bisedë e lirë, për të kuptuar sa e kuptojnë nxënësit rëndësinë e komunikimit me argumente bindëse dhe shembuj konkretë nga përvoja e tyre. Vlerësohen ata që tregojnë fakte, dëshmi, shembuj të ndryshëm për të arritur të çmohet mendimi i tyre. Vlerësohen ata që diskutojnë pa fyer shokun, kur ka mendim ndryshe. Ata që dëgjojnë në fillim me vëmendje dhe i ndryshojnë mendimin shokëve duke folur me argumente bindëse.	
Detyrë shtëpie Të argumentojnë me fjalët e tyre në fletore, pse duhet të vizitojnë një vend të caktuar (turistik apo të zakonshëm – po dhe jo...).	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: Peizazhi i pyllit të zgjuar - Dritëro Agolli Kompetenca: Të dëgjuarit e poezisë, të kuptuarit, të ndjerit, të folurit.	Situata e të nxënit: A i shprehin mendimet e tyre për poezinë, si e ndjejnë ata veçanërisht pranverën? Si ndihen ata në këtë stinë? A tregojnë kujdes në shprehjen bukur të mendimeve të tyre, pse?
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja Merr njohuri për teknikën e të recituarit me ndjenjë dhe intonacionin e duhur; mëson që të dëgjojë të tjerët, recitimet e shokëve të klasës, që të arrijë edhe ai të lexojë bukur; nxitet nga vargjet për të kërkuar më shumë për stinën e zgjimit të natyrës; zgjedh më me kujdes fjalët për t'u shprehur.	Fjalë kyçe: injeksione antena grifshat përshkrim epitet pesimizëm
Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 17 -19; albume me fotografi nga shëtitjet në pranverë etj. Mjetet: fletore, laps, stilolaps.	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Me shoqërinë, artin e recitimit, letërsinë me mjedisin.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: bisedë e lirë, për të kuptuar rëndësinë e poezisë, ndjenjave që shprehen, si ndodh zgjimi i natyrës në pranverë dhe thellim të të argumentuarit bindshëm.	
Organizimi i orës së mësimin (2 orë). Njohuritë e reja Flasim, dëgjojmë... Në fillim mësuesja u flet nxënësve për Dritëro Agollin. Ai u shfaq në letërsi si autor me kërkesa të larta për poezinë. Ai krijoi model të ri vjershërimi, ku gërshetoi natyrshëm vlerat tradicionale me mënyra të reja të shprehjes poetike. Fraza e pasur popullore dhe filozofia e tij për jetën e bëjnë veprën e tij letrare të ndër më të lexuarën. Nxënësit më pas dëgjojnë leximin e poezisë nga mësuesja, e cila e reciton bukur atë. U zgjuan të gjitha ç'ka e ç'mban pylli, U zgjuan qukapikët dhe nisën të bëjnë me sqepa injeksione në pemët... Në këtë vjershë të bie më tepër në sy përsëritja e foljes "u zgjuan" në fillim të disa vargjeve. Duke u nisur nga kjo shpjegoni anaforën e kësaj vjershe. (Anafora: përsëritja e një fjale apo grup fjalësh në fillim të shumë vargjeve në poezi...). Mësuesi ndalet te të kuptuarit të mendimeve të poetit, ndryshimet e natyrës dhe me argumenteve bindëse.	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Bëhet bisedë e lirë, ndaluni në epitetin pylli i zgjuar. Cili nga nxënësit shpjegon kuptimin e parë dhe kuptimi i tij të figurshëm? Në togun e fjalëve, njeri i zgjuar, të gjejnë të tjera fjalë që shkojnë si mbiemra: i zgjuar. Mësuesja ndalet te dobia e të folurit bindshëm, për të dhënë me takt mendimin personal.	
Detyrë shtëpie Bëni një shkrim të shkurtër për poezinë e shkrimtarit të madh Dritëro Agolli, pse e pëlqyet aq shumë atë. Provoni të thurni ju vetë katës vargje për stinën e pranverës.	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: Dëgjojmë, flasim Kompetenca: Të dëgjuarit dhe të folurit për qëllime të ndryshme.	Situata e të nxënit: Si do t'i përshkruani pas dëgjimit të situatat e ndryshme, të dialogjeve, bisedave telefonike? Si mund të arrini me bashkëbiseduesin të bëni një bisedë të saktë dhe argumentuese?
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja tenton marrjen e njohurive sa më saktë; dëgjon, flet dhe përgjigjet qartë dhe me logjikë për pyetjet që i bëhen; jep mendime të ndryshme të lira për situatat që dëgjon; komenton mbi të situatat e ndryshme të të dëgjuarit dhe të folurit; kupton rëndësinë e këtyre proceseve. analizon leximin e frazave të dialogjeve dhe i krahason me shokët; dallon bisedat zyrtare nga ato private etj.	Fjalë kyçe: të dëgjuarit, të folurit, të komunikuarit teknika teknologji
Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 20-29. Vizatimet si skeda të situatave të ndryshme, mund të projektohen në tabelë. Mjetet: fletore, laps, stilolaps.	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë, me qytetarinë me veprimtari kulturore, shkencore e teknologjike.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: bisedë e lirë, diskutime të ndryshme për krahasimin e bisedave, dallimin e tyre; lexohen nga nxënësit si në teatër bisedat telefonike; nxënësit lexojnë bukur me intonacion tekstet në role, sipas dialogjeve të dhënë në libër etj.	
Organizimi i orës së mësimin (2 orë). Njohuritë e reja Flasim, dëgjojmë... Mësuesja prezanton sipas orëve mësimore nga situatat, faqet 20, 22, 24, 26, 28 të librit. Ajo ndalet te shpjegimet e situatave të ndryshme dhe te shprehjet që mund të përdoren për: të qënë bindës; të qënë të kënaqur; të qënë dëgjues të mirë; të shprehur bukur dëshirat; të bërë zgjedhje të mira. Plotësohen pyetjet në fund të faqeve duke aktivizuar nxënës për të dhënë përgjigje të sakta. Shkruhen fjali nga rubrikat: mësojmë të flasim bukur. Komentohen fjalitë para klasës ose nxënësit komentojnë në grupe dyshe.	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Bëhet bisedë e lire. Vlerësohen nxënësit për shpjegimet e situatave në faqet 20-28 libër, sa bindës janë me komentet e tyre. Vlerësohet si flasin dhe sa aktivizohen gjatë orës së mësimin. Vlerësohen nxënësit që shkruajnë bukur dhe saktë.	
Detyrë shtëpie Të bëjnë një shkrim të shkurtër me dialog telefonik.	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
<p>Tema mësimore: Tekstet ndryshojnë nga njeri - tjetri</p> <p>Kompetenca: Të dëgjuarit, të folurit nëpërmjet teksteve të natyrave të ndryshme.</p>	<p>Situata e të nxënit: Si shprehen fëmijët për llojet e ndryshme të teksteve? Cilat janë karakteristikat e tekstit përshkrues? Cilat janë karakteristikat e tekstit argumentues? Ngase dallon teksti përshkrues nga teksti tregues? Si e dallon nxënësi tekstin shpjegues?</p>
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja merr njohuri për llojet e ndryshme të teksteve; kupton karakteristikat e tekstit përshkrues; kupton karakteristikat e tekstit tregues; dallon tekstin përshkrues nga ai tregues; njeh vlerat e tekstit shpjegues; njeh vlerat e tekstit argumentues; analizon më mirë llojet e teksteve pasi lexon të gjithë fragmentet e leximeve në faqet 30-33.</p>	<p>Fjalë kyçe: tekst përshkrues tregues shpjegues argumentues synim skica fragmente</p>
<p>Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 30-33. Shkrimet e natyrave të ndryshme, karakteristikat e tyre. Lexohen me zë fragmentet e teksteve të natyrave të ndryshme në klasë nga mësuesja dhe nxënësi. Mjetet: fletore, laps, stilolaps.</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Me shoqërinë, artin e leximit, letërsinë me mjedisin dhe teknologjinë.</p>
<p>Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: bisedë e lirë, për të gjithë llojet e teksteve të ndryshëm që lexohen në klasë dhe analizohen. Mësuesja nxit nxënësit për të shprehur idetë e tyre rreth teksteve, i mëson si të jenë sa më bindës, si të analizojnë tekstet.</p>	
<p>Organizimi i orës së mësimin (2 orë). Njohuritë e reja Tekstet janë të natyrave të ndryshme Mësuesja shpjegon se tekstet ndryshojnë në vartësi të synimit që kanë: <i>të përshkruajnë, të tregojnë, të shpjegojnë ose të argumentojnë diçka.</i></p> <p>Pra, tekstet mund të jenë përshkruese, treguese, shpjeguese dhe argumentuese.</p> <p>1. Të përshkruash, do të thotë të japësh karakteristikat dalluese të njerëzve, të vendeve ose të objekteve. <i>Kosova është veçanërisht e bukurt në këto ditë nëntori me diell. Peizazhet e saj shpalojnë butësisht në sytë tanë, tokë pjellore, mullarë vjeshte që duken si të përshkruar, kodrina, skërka e ujëvara aty-këtu dhe midis xhadeve, dasmat e famshme me flamur që për herë të parë i kisha parë në studion e Buzës.</i></p> <p>2. Të tregosh, do të thotë të paraqesësh disa veprime në mënyrë logjike dhe të renditura në kohë. Ato mund të kryhen nga njerëz ose kafshë që veprojnë si njerëz.</p>	

Terri u derdh, e një rigë e pruar e rrezeve të hënës e lau kreshtën e malit, luginën dhe u ngrit poshtë, atje mbi syprinën e lëmuar të lumit që rimon buzët dredharake të fushës. Çdo gjë është lidhur e shtrënguar mirë e mirë nga penjtë e qetësisë, nga penjtë e kësaj heshtjeje, e cila është e rëndë, e palëvizshme. Edhe qyqja hesht. As bulku nuk dëgjohe.

3. Të shpjegosh, do të thotë të japësh një informacion ose të sqarosh një problem ose një pyetje duke vendosur lidhje shkaku dhe pasoje ndërmjet fakteve dhe ngjarjeve, po edhe duke dhënë shembuj.

Në figurën e Skënderbeut Naimi përmbledhi katër virtytet kryesore shqiptare: trimërinë, nderin mirësinë dhe urtësinë. Këto virtyte e kishin ndihmuar atë të mbronte Shqipërinë. Po ndërkohë, si poet romantik, Naimi i veshi Skënderbeut edhe cilësitë e humanizmit evropian. Ai ishte njeriu i përsosur nga ana morale dhe intelektuale.

4. Të argumentosh, do të thotë t'i bindësh të tjerët me fakte, arsye, që t'i bësh të ndryshojnë mendimin ose qëndrimin e tyre.

Ndikimi i poezisë popullore në këtë vepër (Kënga e sprasme e Balës), është shumë i madh. Dara merr nga poezia popullore heronjtë kryesorë, Nik Petën dhe Pal Golemin, mjaft veçori të figurës së Skënderbeut dhe asaj të Ballabanit, ndërthur në veprën e tij shumë motive nga poezia popullore arbëreshe.

Mësuesja përmbledh:

Tekstet ndryshojnë në varësi të synimit që kanë: të përshkruajnë, të tregojnë, të shpjegojnë ose të argumentojnë diçka.

Tekstet mund të jenë: përshkruese, treguese, shpjeguese, argumentuese.

Shpjegon si do arsyetohet për ushtrimin 3, faqe 33, për situatat e ndryshme të komunikimit. Ajo ju thotë nxënësve dhe ju tregon se si do ta shkruanin një tekst përshkruar, shpjegues apo argumentues ose kombinime të tyre, duke u nisur nga disa fjali të gatshme. Për shembull:

Ju i shkruani një shoku tuaj për t'i treguar se si i zutë peshqit.

Ju shkruani një njoftim për të dhënë me qira apartamentin tuaj.

Ju i tregoni një miku tuaj se cilën rrugë duhet të marrë për të ardhur tek ju.

Në bazë të shpjegimit të saj, ajo vlerëson nxënësit për transformuar fjali të tjera në tekste të ndryshme.

Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup:

Bëhet bisedë e lirë. Vlerësohen nxënësit, pasi lexojnë tekstet e ndryshëm dhe arrijnë të thonë llojin e tij (tregues, përshkruar, shpjegues apo argumentues). Mësuesja dëgjon dhe vlerëson sa bindës janë ata me komentet e tyre.

Nxënësit do vlerësohen nëse dinë të shkruajnë një tekst përshkruar, shpjegues apo argumentues ose kombinime të tyre, pasi ju jepet një fjali nga mësuesja dhe ata bëjnë transformimin e fjalisë, e zgjerojnë atë.

Ju i shkruani dikujt që nuk ju njeh dhe ju pret në stacionin të trenit.

Ju i jepni dikujt recetën e: "Tavë Elbasani".

Ju i kërkoni nënës tuaj leje për të shkruar në ditëlindjen e një shoqeje.

Ju tregoni për paraqitjen e veshjes së një burri nga Veriu i Shqipërisë.

Detyrë shtëpie

Krijoni skica të thjeshta në fletoren e vizatimit mbi katër fragmentet që lexuat dhe kuptuat (A, B, C, D).

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: Dëgjojmë, flasim, diskutojmë, mësojmë Kompetenca: Të dëgjuarit dhe të folurit, rregullat e diskutimit dhe mësimet që dalin.	Situata e të nxënit: Cilat janë rregullat kryesore të një diskutimi të vlefshëm? Cilat janë mësimet që dalin nga një diskutim me vlerë, organizuar sipas rregullave?
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja Kupton rregullat kryesore të diskutimit; flet dhe përgjigjet qartë dhe me logjikë për pyetjet që i bëhen gjatë diskutimit; jep mendim për rregullat që dëgjon dhe dallon rregullat më të rendësishme; dallon diskutimet zyrtare nga ato private; kupton rendësinë e veçantë të temës që do të diskutohet dhe merr pjesë aktive në zgjedhjen e saj, në mirëkuptim me shokët.	Fjalë kyçe: diskutim, të folurit, të komunikuarit bashkëbisedim dialog
Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 34 - 38. Vizatimet si skeda të situatave të ndryshme, mund të projektohen në tabelë ose të vizatohen nga nxënësit. Mjetet: fletore, laps, stilolaps.	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë, me qytetarinë me sjelljen qytetare, me shkencën dhe teknologjinë.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: bisedë e lirë, diskutime të ndryshme për krahasimin e diskutimit me rregulla nga ai pa rregulla, dallimet e tyre; lexohen nga nxënësit si në teatër dialogjet e diskutimeve faqe 34-37; nxënësit lexojnë bukur me intonacion tekstet në role, sipas dialogjeve në libër etj.	
Organizimi i orës së mësimimit (1 orë). Njohuritë e reja Flasim, dëgjojmë... Mësuesja komenton ilustrimet në faqen 34 -37. Pastaj thekson se: Diskutimi është një shkëmbim i lirë mendimesh mes dy ose më shumë personave për një çështje të caktuar. Diskutimet mund të jenë zyrtare dhe jozyrtare. Secili prej tyre ka veçoritë dhe rregullat e veta; disa rregulla vlejnë për të gjitha llojet e diskutimeve. Pastaj komenton rregullat e pjesëmarrjes në diskutim si, pas ilustrimit faqe 35: Çdo njeri duhet të marrë pjesë në diskutim. Propozoni temën dhe pyetni nëse edhe të tjerët dëshirojnë të flasin për atë temë... Përqendrohuni tek tema, mos e vini veten në plan të parë, mos flisni keq për të tjerët. Çfarë thonë të tjerët? Kundërshtoni ose mbështetni mendimet me fakte dhe argumente... Mos nënvleftësoni askënd dhe mos i ndërpritni të tjerët gjatë të folurit... Komenton fjalitë para klasës dhe organizon me nxënësit një diskutim sipas rregullave.	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Bëhet bisedë e lire. Vlerësohen nxënësit për shpjegimet e situatave në faqet 20-28 libër, sa bindës janë me komentet e tyre. Vlerësohet si flasin dhe sa aktivizohen gjatë orës së mësimimit. Vlerësohen nxënësit që shkruajnë bukur dhe saktë.	
Detyrë shtëpie Ushtrimi 1 faqe 38. Imagjinoni një takim në park me një shok të ri, që pak e njihni. Si do të vepronit, taktin që do ndiqni për të hyrë në bisedë dhe më pas në diskutim me atë? Përshkruajeni në fletore takimin dhe bisedën. (shiko fundin e faqes 36 në libër).	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: Dëgjojmë, flasim, studiojmë. Interneti dhe shpërndarja e informacionit Kompetenca: Të dëgjuarit të folurit, të studiuarit e teksteve. Roli i internetit në komunikim dhe në shpërndarjen e informacionit.	Situata e të nxënimit: Çfarë mund të shprehësh me fjali të ndryshme? diskutimi të vlefshëm? Cilat janë mësimet që dalin nga një diskutim me vlerë, organizuar sipas rregullave?
Rezultatet e të nxënimit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi/ja Kupton rregullat kryesore të diskutimit; flet dhe përgjigjet qartë dhe me logjikë për pyetjet që i bëhen gjatë diskutimit; jep mendim për rregullat që dëgjon dhe dallon rregullat më të rendësishme; dallon diskutimet zyrtare nga ato private; kupton rendësinë e veçantë të temës që do të diskutohet dhe merr pjesë aktive në zgjedhjen e saj, në mirëkuptim me shokët.	Fjalë kyçe: fjali dëshirë keqardhje internet kompjuter
Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 34 - 38. Vizatimet si skeda të situatave projektohen në tabelë ose shikohen në libër. Mjetet: fletore, laps, stilolaps.	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë, me qytetarinë me shkencën dhe teknologjinë.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: bisedë e lirë, diskutime të ndryshme për krahasimin e diskutimit me rregulla nga ai pa rregulla, dallimet e tyre; lexohen nga nxënësit si në teatër dialogjet e diskutimeve faqe 34-37; nxënësit lexojnë bukur me intonacion tekstet në role, sipas dialogjeve në libër etj.	
Mësuesja komenton ilustrimet në faqen 39 dhe fjalitë e shkruara. Pastaj thekson se: Një fjali mund të shprehë: një dëshirë: - Më pëlqen të kem një kamerë, që të regjistroj çaste nga jeta e kafshëve. një keqardhje: - Sa keq që nuk kam kamera, sepse do regjistroj çaste nga jeta e kafshëve. Për të shprehur: - një dëshirë mund të përdorim shprehje si këto: - Më pëlqen... , - Shpresoj që (se) ..., -Kam (shumë) shpresë që (se) ..., Për të shprehur: - një keqardhje mund të përdorim shprehje si këto: Fatkeqësisht..., - Më vjen keq që..., -Sa keq që..., - Po ta dija se... Ajo shpjegon se: Para se të bëjmë një vërejtje ose kritikë, është mirë t'i bëjmë ndonjëherë lëshim bashkëbiseduesit duke pranuar një pjesë të pikëpamjes së tij: - Unë jam pak a shumë dakord, po ajo që nuk kuptoj unë, është se ti ke vendosur të prishësh kontratën, pa më pyetur mua. (taktikë bisede). Më pas lexohet teksti në faqe 41 dhe bëhet diskutim i lirë me nxënësit.	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Bëhet bisedë e lire. Vlerësohen nxënësit për shpjegimet e situatave në faqet 39-40 libër, sa bindëse janë me komentet mbi studimin e tekstit. Vlerësohet si flasin dhe sa aktivizohen gjatë orës së mësimin për informacionet dhe shpërndarjet e tyre në internet. Vlerësohen nxënësit që shprehen më bukur dhe qartë.	
Detyrë shtëpie. Të përshkruajë në fletore (5 -10 fjali) si komunikohet në internet, fjalitë që përdor ai vetë dhe të shpjegojë përhapjen e informacionit aty (faqe 41).	
Shënim: Mësuesja vendos vetë se cilën nga temat e zhvillon në më pak orë ose në më shumë orë, duke parë gjendjen e klasës, në fund të kapitullit: Të dëgjuarit dhe të folurit për qëllime të ndryshme të ndryshme (15 orë). Ajo vendos nëse do t'i jape këtij kapitulli orë, nga (25 orët që ka në dispozicion, për të bërë ndonjë diktim, hartim përshkrues etj).	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
<p>Tema mësimore: “Atdheu”; “Kthimi i Skënderbeut në Krujë”. Naim Frashëri dhe: “Pamje” - Asdreni</p> <p>Kompetenca: Të lexuarit e teksteve bukur, për të kuptuar përmbajtjen e tyre, mesazhet që ato japin për të realizuar qëllime të ndryshme, kujt i drejtohen, pasurimi me njohuri letrare.</p>	<p>Situata e të nxënit: Cila është përmbajtja e poezisë: “Atdheu”, të poetit të shquar rilindas, Naim Frashëri? Si e shpreh poeti dashurinë për Atdheun, për Shqipërinë? Çfarë tregojnë vargjet e marra nga poema: “Historia e Skënderbeut”. Vargjet madhështore të: “Kthimit i Skënderbeut në Krujë”, çfarë tregojnë? Për cilat vende ka patur rëndësi kthi i Skënderbeut në Krujë?</p>
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi /ja Dëgjon tekstin e vjershës: “ Atdheu” dhe kupton rëndësinë e madhe të ndjenjës së atdhedashurisë që shpreh poeti; kërkon informacion të saktë për kohën që është shkruar poezia, situatën historike të vendit; flet për poezinë dhe përgjigjet qartë për pyetjet që i bëhen nga mësuesi; krahason dashurinë që ka poeti me gjërat e tjera të rëndësishme të jetës; dëgjon tekstin e vjershës: “Kthimi i Skënderbeut në Krujë”, dhe kupton rëndësinë e madhe që ka patur ky moment për vendin tonë; mëson për rolin që luajti Skënderbeu për bashkimin e popullit kundër Perandorisë Turke; përjeton gëzim kur lexon vargjet e poezive dhe krenari për vendin e tij.</p>	<p>Fjalë kyçe: vëndlindje varret e stërgjyshërve begati mbrodhësi qytet i bekuar mëmëdhe figurat artistike u rrëkëllye similitudë imagjinatë pamje</p>
<p>Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 42-44, fletore për analizën e poezive, skeda që mund të kenë përgatitur paraprakisht nxënësit për poetin e madh Mjetet: fletore, laps, stilolaps.</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë, me lëndën e historisë, me gjeografinë (territoret e perandorisë turke), me teknologjinë, internetin.</p>
<p>Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: Vlerëson bisedën e lirë pas leximit të poezive të Naim Frashërit dhe Asdrenit. Nxit diskutime për kohët e zhvillimit të ngjarjeve: pushtimi turk dhe prag pavarësie (rilindja), dallimin e tyre; lexohen nga nxënësit poezitë; mësohen disa vargje përmendësh, nga secila pjesë, sepse ngritja e emocioneve gjatë leximit rrit ndjenjat kombëtare, dashurinë për vendin etj.</p>	
<p>Organizimi i orës së mësimin (2 orë). Njohuritë e reja Mësuesja jep mundësinë me ndonjë skedë për t’u njohur me poetin kombëtar Naim Frashëri dhe me poetin Asdreni. Nxënësit aktivizohen, flasin se çfarë dinë edhe ata për poetin. Pastaj mësuesja u thotë të hapin librin (orën e parë në faqen 42, orën e dytë në faqen 44). Mësuesja vetë ose ndonjë nga fëmijët (ose dy tre prej tyre) vihen të lexojnë bukur poezitë:</p>	

Atdheu

O atdhe! Më je i dashur sa më s'ka,
Më je nënë, më je motër e vëlla.
Nga ç'ka rrotull më i shtrenjti ti më je,
Je m'i miri nga çdo gjë që ka ky dhe.

Mësuesja komenton vargjet – shiko si thotë poeti... o atdhe, më je nënë, motër, vëlla, pra e krahason me njerëzit më të dashur të familjes; kjo dashuri për të është një nga gjërat më të vlefshme të jetës...

Në orën tjetër, lexohet vargje nga poema, gjithnjë me intonacionin e duhur:

Krujë o qytet i bekuar,

prite, prite Skënderbenë!
Po vjen si pëllumb i shkruar
të shpëtojë mëmëdhenë.
Shqiptarët t'i shpëtojë
nga zgjedh' e keqe e Turqisë
edhe ty të të nderojë,
që je kreu i Shqipërisë...

Tregohet se me sa gëzim e përshkruan poeti këtë kthim të Skënderbeut, që do t'i shpëtojë të gjithë nga zgjedha e Turqisë...

Po kështu mësuesja komenton vjershën:

“Pamje” të Asdrenit.

Lexon vargjet e saj.
Që lart nga qielli
në hapësirë, si lëmsh i zjarrtë
u rrëkëllye dielli
kur perëndoi,...

Analizohet vjersha e Asdrenit, që ka tematikë tjetër... dhe krahasohen poezitë. Ndalet te kjo dukuri e natyrës që ka përshkruar poeti... figurat artistike...

Ja figura artistike:

Similituda (krahasimi i zgjeruar) në vargun e fundit:

*sikur prej dore magjistari t'ishin ndërruar
të nxit imagjinatën dhe të shton habinë që të shkakton
ndërrimi dhe bukuria e natyrës.*

Në fund të dy orëve, flitet për periudhën historike që ju takon poetëve.

Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup:

Bëhet bisedë e lirë për vjershat e poetëve: Naim Frashëri dhe Asdreni. Vlerësohen nxënësit për shpjegimet dhe komentet që ju bëjnë poezive, leximit të tyre me pathos poetik dhe analizave përkatëse.

Detyrë shtëpie

Ushtrimi në fund të faqes 42, ku çdo nxënës të shkruajë katër vargje për atdheun dhe kërkim në internet për veprat e shkruara nga Naim Frashëri dhe faqe 46, Asdreni. Kërkoni në internet të dini më shumë për të dy poetët. Çfarë është një e veçantë e madhe e poetit Asdreni?

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
<p>Tema mësimore Poetët Gavril Dara dhe Ndre Mjeda, poezi të tyre</p> <p>Kompetenca: Të lexuarit e poezive (e para pjesë nga poema) për të kuptuar përmbajtjen e saj, mesazhet që jepen, kohët e ndryshme që përshkruhen.</p>	<p>Situata e të nxënit: Çfarë kuptojnë nxënësit pasi lexojnë me rradhë të dy poezitë? Cilat janë disa fakte që njeh për jetën dhe veprën e Gavril Darës, të veçantat e jetës së tij? Çfarë di për jetën dhe veprën e poetit Ndre Mjeda? Si e bëjnë ata analizën e vjershave? Sa kuptojnë nga bukuria dhe thjeshtësia e tyre?</p>
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: Kompetenca e komunikimit nga të kuptuarit e teksteve të poezive. Kompetenca e të nxënit nëpërmjet analizës së strofave të poezive dhe vlerësimit të figurshëm</p>	
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi /ja Dëgjon vargjet: “Qiparizi dhe molla e bardhë”, të poemës dhe kupton rëndësinë e madhe të ndjenjës së dashurisë për vendin dhe njëri-tjetrin; kërkon njohuri dhe informacion për kohën që përshkruan poema, situatën historike të vendit; flet për poezinë dhe përgjigjet pyetjeve; dëgjon tekstin e vjershës “Zoga” të poetit Ndre Mjeda dhe kupton gëzimin që sjell në jetë fëmija; tregon për vështirësitë e jetës të familjeve të malësorëve të thjeshtë Krahason tematikat e ndryshme të dy poezive.</p>	<p>Fjalë kyçe: arbëresh qiparis ndërliksje poezi romantike personazh krijimtari popullore mallëngjim ndërtim gjuhësor dialekti gegë dialekti toskë gjuhë standarde</p>
<p>Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqet 47-50, fletore për analizën e poezive, skeda që mund të kenë përgatitur paraprakisht nxënësit ose mësuesja për poetët.</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë në kohë të ndryshme, me lëndën e historisë me teknologjinë, me internetin</p>
<p>Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: Vlerëson bisedën e lirë pas leximit të poezive (në të dy orët), diskutime dhe komente për kohët e zhvillimit të ngjarjeve të poemës së Gavril Darës, lexohen nga nxënësit poezitë; gjendja emocionale gjatë leximit të poezive. Mjetet: libër, fletore, laps, stilolaps.</p>	
<p>Organizimi i orës së mësimin (2 orë). Njohuritë e reja Mësuesja jep mundësinë me ndonjë skedë për t’u njohur me poetët Gavril Dara dhe Ndre Mjeda, poetë afërsisht të së njëjtës periudhë, nga vende të ndryshme (shqiptar dhe arbëresh) ... të dy me dashuri të madhe për vendin dhe gjuhën shqipe. Nxënësit aktivizohen, flasin se çfarë dinë ata për njërin dhe tjetrin poet... (çfarë dinë për arbëreshët e Italisë, kur ikën ata nga vendi ynë...) Pastaj mësuesja u thotë të hapin librin (orën e parë në faqen 47, orën e dytë në faqen 49). Mësuesja ose ndonjë nga fëmijët (ose dy tre prej tyre) vihen të lexojnë bukur vargje të poezisë:</p>	

“Qiparizi dhe molla e bardhë, nga poema e Gavril Darës.
 Ajo u zverdh e na vështroi
 E u kthye dhe, sa e pa
 Shtrirë t’vdekurin mbi dhe,
 Dha një britmë e në krahë
 E ftohtë si borë i ra.
 Vam t’i flisnim, s’u përgjegj,
 Vam’ ta preknim, nuk lëvizi,
 Vam, ta ngrinim e na vdiq...
 Mësuesja komenton vargjet – që janë shumë prekëse...
 Flasin për betejat e humbura, njerëz të dashur të humbur, dhimbje të mëdha.
 Vargjet lidhen me ngjarjet e kohës së kaluar...
 Po kështu mësuesja komenton vjershën: “Zoga” të Mjedës.
 Lexon vargjet e saj. Pastaj aktivizon nxënësit të lexojnë.
 Të kuptohen vështirësitë e jetës, krahasimet e bukura që bën poeti për jetën e re që ka ardhur.
 Ndalet te vështirësia dhe bukuria e dialekteve...
 Gjuha shqipe standard na bashkon të gjithëve...
 Në fund të dy orëve, flitet për periudhën historike që i bashkon të dy poetët.

Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup:

Bëhet bisedë e lirë për vjershat e poetëve: Gavril Dara dhe Ndre Mjeda.
 Vlerësohen nxënësit për shpjegimet dhe komentet që ju bëjnë poezive, leximit të tyre me pasion poetik dhe analizave përkatëse që I bëjnë secilës me ndihmën e mësueses.

Detyrë shtëpie

Detyrë e pavarur do të jetë mësimi i disa vargjeve nga të dy poezitë.
 Asdreni. Ushtrimi 2 te detyrat, faqe 50.
 Mësoni më shumë për jetën e Gavril Darës dhe Ndre Mjedës.

Ditari i orës mësimore: KLASA VI/3

Data.....

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
<p>Tema mësimore: “Fshati im” – Andon Zako Çajupi.</p> <p>Kompetenca: Të lexuarit e vjershës për të kuptuar përmbajtjen e saj, mesazhet që jep poeti, figurat që përdor.</p>	<p>Situata e të nxënit: Cila është jeta dhe vepra e poetit Çajupi? Çfarë tregojnë vargjet e kësaj vjershe shumë të dashur dhe të njohur? Cilat janë problemet e mëdha që ngre poeti nëpërmjet këtyre vargjeve, për gjendjen e fhatit në Shqipëri në fillim të shekullit të XX?</p>
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi /ja Dëgjon vargjet e: “Fshati im”, dhe kupton lirikën dhe dashurinë e poetit për vendin e tij; kërkon njohuri dhe informacion për kohën që përshkruan poeti në vjershë; dallon disa problem të fshatit shqiptar më shumë se një shekull më parë, kritikën që bëhet për burrat dhe pabarazinë e tyre me gratë; flet për poezinë dhe reciton vargje të saj; thekson idetë përparimtare të Çajupit.</p>	<p>Fjalë kyçe: Sundim osman karshi qetë/si kafshë përshkrim vëllim “Baba Tomorr” koment peizazh strofë</p>

<p>Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqe 51, fletore për analizën e poezive, skeda që mund të kenë përgatitur paraprakisht nxënësit ose mësuesja për poetin. Mjetet: libër, fletore, laps, stilolaps.</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë në kohë të ndryshme (akoma nën sundimin Osman), me lëndën e histories, internetin.</p>
<p>Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: Vlerëson bisedë e lirë pas leximit të poezisë (në një orë), diskutime dhe komente për kohën kur nuk ekzistonte barazia burrë – grua... sa përparimtar ishte poeti... lexohet poezia nga nxënësit me rradhë, pasi është e thjeshtë dhe ka rimë.</p>	
<p>Organizimi i orës së mësimit (1 orë). Njohuritë e reja Mësuesja i njeh nxënësit me poetin shumë të dashur Andon Zako Çajupin, me dashurinë për vendlindjen, gjuhën shqipe. Nxënësit aktivizohen të flasin nëse kanë njohuri të mëparshme për poetin (çfarë dinë për veprën e tij). Pastaj mësuesja u thotë të hapin librin në faqen 51. Mësuesja ose ndonjë nga fëmijët (ose dy tre prej tyre) vihen të lexojnë bukur vargjet e poezisë: Fshati im <i>Maletë me gurë fushat me bar shumë, aratë me grurë, më tutje një lumë... Burrat nën hije lozin, kuvendojnë, pika që s'u bie, se nga gratë rrojnë!</i> Mësuesja komenton vargjet – që janë shumë të drejpërdrejta...flasin për bukurinë e fshatit dhe mundimet e grave. Aktivizon nxënësit që të kuptojnë sesi poeti me pak vargje tregon realitetin e periudhës së para pavarësisë... po mënyra është shumë e çiltër sa të vjen natyrshëm të nënqeshës. Pra dallon nga poetët e tjerë, është më realist.</p>	
<p>Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë grup: Bëhet bisedë e lirë për vjershën e poetit Çajupi. Vlerësohen nxënësit për shpjegimet dhe komentet që i bëjnë poezisë, leximit të saj me passion, mësimit përmendësh dhe analizës së gjendjes së fshatit në atë kohë.</p>	
<p>Detyrë shtëpie. Pjesa analizojmë tekstin, 1, 2, 3. Detyrë e pavarur të mësohet poezia përmendsh.</p>	

Ditari i orës mësimore: KLASA VI/4

Data.....

<p>Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme</p>	<p>Lënda: Gjuha shqipe</p>
<p>Tema mësimore: “Këngë për vdekjen e Skënderbeut” – Jeronim de Rada Kompetenca: Të lexuarit e prozës për të kuptuar përmbajtjen e saj, mesazhet që jep poeti, figurat që përdor, për cilin moment flet.</p>	<p>Situata e të nxënësve: Cila është përmbajtja e: “Këngë për vdekjen e Skënderbeut” të poetit Jeronim de Rada? Pse kjo ngjarje vazhdon ta trishtojë poetin? Pas vdekjes së Skënderbeut, çfarë i ka ndodhur Serafinës?</p>

<p>Rezultatet e të nxënimit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi /ja Kupton pjesën: “Këngë për vdekjen e Skënderbeut”, të zgjedhur nga vepra e Jeronim de Radës pasi e lexon atë; njeh ndjenjën e madhe të dashurisë dhe të trishtimit që ndjejnë ata që largohen nga vendi, sidomos pas një ngjarje tragjike madhore; kërkon njohuri më të plota për ngjarjen, për kohën që përshkruan këtë ikje të madhe; flet për këtë mërgim të detyruar të shqiptarëve; vëren përshkrimin e hijshëm dhe krahasimet e shkrimtarit, mjeshtrisë së tij.</p>	<p>Fjalë kyçe: viset veri dielli u shua “pika” kryetrim vajtim prozë poetike pyetje retorike figuracion i pasur metafora detajet</p>
<p>Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqe 52 -53, fletore për analizën e prozës, internet për gjetjen e historisë së largimit të shqiptarëve pas vdekjes së Skënderbeut. Mjetet: libër, fletore, laps, stilolaps.</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë (koha pas vdekjes së Skënderbeut), mërgimi, kulturat e tjera, lidhja me lëndën e historisë.</p>
<p>Organizimi i orës së mësimimit (2 orë). Njohuritë e reja Mësuesja i njeh nxënësit me poetin, shkrimtarin, publicistin, mbledhësin e madh të folklorit arbëresh, Jeronim de Radën. Ajo i nxit të kërkojnë më shumë për de Radën, pasi shkrimtari ka qënë gazetar dhe publicist i spikatur e veprimtar i shquar në Itali. Nuk flet vetëm mësuesja – ajo i aktivizon nxënësit, që mos të jenë dëgjues pasiv. Pastaj mësuesja u thotë të hapin librin për të dëgjuar prozën poetike: ... Këmbanat mbrëmë kumbonin në zi në të gjitha brigjet, se heroit vdiq: dhe ja, nëpër altare u shuan qirinjtë, veç drita e vatrës i ndriçoi shtëpitë. Në ëndërr ishin bërë mospërfillës ndaj tokës së mbjellë me pemë dhe hënës. Medet! Nga dheu nuk ngrihet më ai, në fushim vetëm çadra e tij mungon... Po pse vallë, kur dielli u shua në mal, vajtuam se kishim humbur rrugën dhe vetë dielli mbeti pa <i>vajtim</i>...? ... Mësuesja komenton dhe aktivizon nxënësit – trishtimi është shumë i madh..., shqiptarët nuk dinë nga të shkojnë, marrin udhëtimin në det... krahasimet janë madhështore, krahasime me dukuritë e mëdha natyrore, me perëndimin e Diellit... Edhe komentimi i pikturës, që përshkruan ikjen e Serafinës me varkë, natën nëpër det... tregon dhimbjen që ndjen ajo për largimin nga të dashurit e saj, mëma, në dhimbjen e saj është edhe dhimbja e shkrimtarit... Nga shkrimtarët e tjerë të asaj kohe, fund i shekullit të XIX, Jeronim de Rada ndikoi shumë në rilindjen e popullit shqiptar.</p>	
<p>Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë në grup: libri, faqe - 53, analizë për ndjesitë e derdhura nga autori në këtë pjesë; krahasimi i kësaj proze me vargjet e poezisë, komentohet sëbashku me mësuesen, pasi kuptimi është shumë i thellë, trishtimi shumë i madh. Mësuesja ndihmon nxënësit për përshkrimin e figurave artistike të përdorura nga poeti dhe vlerëson mënyrën e leximit të poezisë nga ata.</p>	
<p>Detyrë shtëpie Ushtrimi 3 te Rubrika: “Studiojmë gjuhën e tekstit”, faqe 53.</p>	

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi Të lexuarit e teksteve të ndryshme	Lënda: Gjuha shqipe
Tema mësimore: “Jetesa e shqiptarit”, Pashko Vasa Kompetenca: Të lexuarit e prozës për të kuptuar përmbajtjen e saj, mesazhet që jep shkrimtari për jetesën e shqiptarëve, rregullat e caktuara dhe vlerat njerëzore.	Situata e të nxënit: Cilat ishin rregullat e fiseve, të jetesës së thjeshtë të malësorëve, fshatarëve në kohën kur e përshkruan shkrimtari? A vëreni ndershmëri te shumë rregulla (sigurisht nuk miratoni gjakmarrjen) sepse ishte para se të formohej shteti shqiptar
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi /ja Lexon pjesën “Jetesa e shqiptarit”, të zgjedhur nga vepra e Pashko Vasa; kupton respektin për më të moshuarit; fikson disa nga rregullat që janë edhe sot; përshkruan disa nga rregullat për kryetarët burra dhe për kryetaret gra; vëren që kryetarët nuk përfitojnë nga posti i tyre; krahason e rregullave të kohës së shkuar me sot; krahason familjet e atëhershme me mbi 100 njerëz, me familjet e sotme prej 2-5 persona...	Fjalë kyçe: fis kryetar bashkësi njerëzish prozë në formë rregullash kanunore ligje të pashkruara pronësi zakone betim
Burimet dhe materialet didaktike: libri, faqe 54-55, fletore për analizën e prozës, internet për lëvizjen kryengritëse të shqiptarve kundër turqve para pavarësisë. Mjetet: libër, fletore, laps, stilolaps.	Lidhja me fushat e tjera dhe ndërkurrikulare Lidhja me shoqërinë para krijimit të shtetit shqiptar, me mjedisin, historinë.
Metodologjia dhe veprimtari të nxënësve: Bisedë e lirë pas leximit të prozës (në një orë), diskutime dhe komente për atë kohën e shkuar. Nxënësit sjellin eksperiencën të ndryshme (dihet që disa rregulla, zakone, ruhen me fanatizëm (edhe kur nuk duhet), në zonat e mbyllura, fshatra të largëta nga qendra.	
Organizimi i orës së mësimin (1 orë). Njohuritë e reja Mësuesja i njeh me shkrimtarin, studjuesin, mbledhësin e madh fakteve të jetesës së shqiptarëve para pavarësisë, Pashko Vasa. Ajo kërkon nëpërmjet leximit që ata të reflektojnë, të dinë më shumë për rregullat më parë dhe sot. Mësuesja u thotë të hapin librin në faqen 54 dhe lexon: Jetesa që bëhet në Shqipëri është fare e vjetruar, patriarkale. Çdo fis ka kryetarin e vet dhe pleqtë, që e qeverisin e që ushtrojnë drejtësinë sipas dokeve e zakoneve të tyre të vjetra, të bazuara mbi kanunin e gjakut. Kryetari dhe pleqtë e kanë trashëgim nga prindërit e tyre vendin që zënë në fis, por kjo nuk u jep të drejtë për asnjë përfitim nga populli. Kryetari dhe pleqtë mund të hidhen në gjyq porsia të tjerët për çështje të së drejtës së përgjithshme dhe mund të ndëshkohen me të njëjta dënime... Shqiptari - entuziazmohet lehtë dhe frymëzohet nga e bukura, madhështorja dhe nga bëmat e shkëlqyera. Ai është poet... Mësuesja komenton – si pjesën e rregullave, ashtu edhe pjesën e dënimeve, dënon vetgjyqësinë, vlerëson jetën e thjeshtë që bënin, të ngrënat e thjeshta, entuziazmin, të ndjerit të natyrës, dashurisë..., sa që Autori thotë janë poetë...	
Vlerësimi, veprimtari, ushtrime, analizë, punë në grup: libri, faqe - 55, analizë për rregullat e atëhershme dhe sa janë nga ato në fuqi deri sot. Krahasohen rregullat në kohë dhe ndryshimet që kanë pësuar me zhvillimin e shoqërisë.	
Detyrë shtëpie Ushtrimi 4 te Rubrika: Analizojmë tekstin – mbi virtytet e shqiptarve.	